

GAZDASÁGI
VERSENYHIVATAL
VERSENYTANÁCS

☒ 1054 Budapest, Alkotmány u. 5.

☎ 472-8864 ☏ Fax: 472-8860

Vj-25/2004/103.

A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa a

- **Betonút Szolgáltató és Építő Rt.** (Budapest) **I. r.**,
- a **Strabag Építő Rt.** (Budapest), **II. r.**,
- az **EGÚT Egri Útépítő Rt.** (Eger), **III. r.**,
- az **Alterra Építőipari Kft.** (Budapest), **IV. r.**,
- a **Hídépítő Rt.** (Budapest), **V. r.**,
- a **Hídtechnika Hídépítő, Karbantartó és Szigetelő Kft.** (Budapest), **VI. r.**,
- a **Betonplasztika Betonszerkezetek Helyreállítását Tervező és Kivitelező Kft.** (Budapest), **VII. r.**,
- a **Mota-Engil Magyarország Beruházási és Építőipari Rt.**, korábban **MOTA Hungaria Rt.** (Budapest), **VIII. r.**,
- a **Mélyépítő Budapest Építőipari, Kivitelező, Beruházó és Tervező Kft.** (Budapest), **IX. r.**,
- a **Swietelsky Építő Kft.** (Budapest), **X. r.**,
- a **Vegyépszer Építő és Szerelő Rt.** (Budapest), **XI. r.**

eljárás alá vont vállalkozások ellen gazdasági versenyt korlátozó magatartás tilalma miatt indított eljárás során tartott nyilvános tárgyaláson meghozta az alábbi

h a t á r o z a t o t

A Versenytanács megállapítja, hogy a VI. r., a VII. r., és a XI. r. eljárás alá vont vállalkozás kivételével az eljárás alá vont vállalkozások a Budapest Főváros Önkormányzatának 2001-ben és 2002-ben meghirdetett, a jelen határozat 1. sz. mellékletébe felvett tizenkilenc út és műtárgy felújítási közbeszerzési pályázata során a gazdasági verseny korlátozására alkalmas magatartást tanúsítottak.

Ezért

- a Betonút Rt. I. r. vállalkozással szemben 68.000.000.- (azaz Hatvannyolcmillió) Ft;
- a Strabag Rt. II. r. vállalkozással szemben 182.600.000.- (azaz Egyszáznyolcvankettőmillióhatszázézer) Ft;
- az Egút Rt. III. r. vállalkozással szemben 74.700.000.- (azaz Hetvennégy millióhatszázézer) Ft;
- az Alterra Kft. IV. r. vállalkozással szemben 7.200.000.- (Hétmilliókettőszázézer) Ft;

- a Hídépítő Rt. V. r. vállalkozással szemben 182.500.000.- (Egyszáznyolcvankettőmillióötzszázezer) Ft;
- a Mota-Engil Rt. VIII. r. vállalkozással szemben 29.500.000.- (azaz Huszonkilencmillióötzszázezer) Ft;
- a Mélyépítő Kft. IX. r. vállalkozással szemben 32.400.000.- (azaz Harminckettőmilliónégyzszázezer) Ft;
- a Swietelsky Kft. X. r. vállalkozással szemben 17.000.000.- (azaz Tizenhétmillió) Ft

bírságot szab ki, amelyet a határozat kézhezvételétől számított 30 napon belül kötelesek megfizetni a Gazdasági Versenyhivatal 10032000-01037557. számú bírságbevételi számlájára.

Ezt meghaladóan az eljárást megszünteti.

E határozat ellen az eljárás alá vont vállalkozások a kézhezvételtől számított 30 napon belül a Gazdasági Versenyhivatalnál benyújtható, de a Fővárosi Bírósághoz címzett felülvizsgálat iránti keresettel élhetnek.

I n d o k o l á s

A vizsgálat megindításának körülményei

1. A Gazdasági Versenyhivatal 2004. március 25-én hivatalból indított versenyfelügyeleti eljárást annak megállapítására, hogy a Budapest Főváros Önkormányzat által 2001. évre kiírt út- és hídépítési, felújítási beruházások tárgyában folytatott nyílt közbeszerzési eljárások során az I-X. r. eljárás alá vont vállalkozások tanúsítottak-e a többször módosított 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) 11. §-ba ütköző magatartást.
2. A Gazdasági Versenyhivatal az eljárást 2004. március 29-én kiterjesztette a Budapest Főváros Önkormányzata által 2002. február 28-án, a Közbeszerzési Értesítőben 1026 számon megjelentetett, 2002. évre vonatkozó előzetes összesített tájékoztatójában szereplő beruházásokra, s egyben a XI. r. Vegyész Építő és Szerelő Rt. eljárás alá vonásáról is döntött.

I. Tényállás

3. A Versenytanács az ügyfelek előadása, a csatolt írásbeli bizonyítékok, és a Tpv. 71. § nyomán készült vizsgálati jelentés alapján az alábbi tényállást állapította meg:

I.1. Az eljárás alá vont vállalkozások

4. Az **I. r. Betonút Szolgáltató és Építő Rt.** (a továbbiakban: Betonút) 1993. november 3-án, a Betonútépítő Vállalat jogutódjaként jött létre zártkörű részvénytársaságként. A

Betonút széles tevékenységi körrel rendelkező, holding szerveződésű vállalkozás. Az útépítésen túl tevékenységi körébe tartozik a hídépítés, a vasútépítés, a környezetvédelem, a mélyépítés, a szennyvíztisztító- és hulladéklerakó-telepek építése, valamint a magasépítés is. Többek között Martonvásáron aszfaltkeverő teleppel, Székesfehérváron főmérnökséggel, Mezőkövesden és Debrecen térségében aszfaltkeverő teleppel és főmérnökséggel rendelkezik.

5. A Versenytanács 2004. július 23-án kelt Vj–27/2003/116. számú határozatával marasztalta a Nemzeti Autópálya Rt. által 2002. júliusában meghirdetett autópálya építési munkák egymás közötti felosztása miatt. Ezért vele szemben a jogsértés megállapítása mellett 2.212.000.000.- Ft bírságot szabott ki.
6. 2004. évi nettó árbevétele 62.162.812.000 Ft.
7. **A II. r. Strabag Építő Rt.** (a továbbiakban Strabag) Magyarországon a legnagyobb útépítési kapacitással rendelkezik. Jogelődje, a Strabag Kft. (továbbiakban szintén Strabag) 2002. december 31-én a gazdasági társaságokról szóló 1997. évi CXLV. számú törvény (Gt.) 59. § alapján részvénytársasággá alakult, azaz jogutódlással megszűnt.
8. A Strabag irányítja a Magyar Aszfalt Kft.-t, amelynek országos aszfaltkeverő telephálózat van a tulajdonában. A Strabag országos kiterjedésű betonkeverő hálózatot működtet, emellett irányítja a Kő-Ka Kft.-t, amely a komlói kőbányát, az alsószolcai kavicsbányát és a szombathelyi kavicsbányát működteti.
9. A Versenytanács 2004. március 18-án kelt Vj–138/2002/79. számú határozatával marasztalta első ízben a Strabagot a 2002. első félévében kiírt, XI. kerületi Bartók Béla úti útépítésre és a Bocskai csomópont átépítésére vonatkozó közbeszerzési eljárás során tanúsított összehangolt magatartása miatt.
A Versenytanács ezért vele szemben a jogsértés megállapítása mellett 137.000.000.- Ft bírságot szabott ki.
A Versenytanács 2004. július 23-án kelt Vj–27/2003/116. számú határozatával ismételen marasztalta a Strabagot a Nemzeti Autópálya Rt. által 2002-ben meghirdetett autópálya építési munkák egymás közötti felosztása miatt.
A Versenytanács a 11. § (2) bekezdés a), d) és e) pontjába ütköző magatartás megállapítása mellett 2.468 millió Ft bírságot szabott ki vele szemben.
10. 2004. évi nettó árbevétele 143.941.376.000 Ft.
11. **A III. r. EGÚT Egri Útépítő Rt.** (továbbiakban: Egút) 1990. november 28-án jött létre. Tevékenységi körébe tartozik többek között az út-, vasút-, híd- és közműépítés. A vállalkozás az ország teljes területén rendelkezik főmérnökséggel, illetve keverőteleppel. Az Egút a COLAS Hungária Kft. közvetlen irányítása alá tartozik (96,9%-os üzletrésszel rendelkezik), azaz a COLAS csoport tagja. A COLAS csoporton belüli munkamegosztásból kifolyólag az Egút olyan projekteken indult, amelyek nagyobb útépítést, aszfaltos munkát jelentettek. Aszfalt-keverőtelepe a Csepel szigeten található, ezért elsősorban a dél-budapesti projekteket preferálta.
12. A Versenytanács 2004. március 18-án kelt Vj–138/2002/79. számú határozatával marasztalta első ízben a 2002. első félévében kiírt, XI. kerületi belső Bartók Béla úti útépítésre vonatkozó közbeszerzési eljárás során tanúsított összehangolt magatartása miatt.
13. Ezért vele szemben a jogsértés megállapítása mellett 56.000.000.- Ft bírságot szabott ki.

14. A Versenytanács 2004. július 23-án kelt Vj-27/2003/116. számú határozatával ismételten marasztalta a Nemzeti Autópálya Rt. által 2002-ben meghirdetett autópálya építési munkák egymás közötti felosztása miatt.
15. Ezért a jogsértés megállapítása mellett 496.000.000.- Ft bírságot szabott ki.
16. 2004. évi nettó árbevétele 31.925.884.000 Ft.

17. A **IV. r. Alterra Építőipari Kft.** (továbbiakban: Alterra) a COLAS Csoport tagja, alapvető profilja közmű és mélyépítés, zömében csatornaépítés. Az Alterrában a COLAS Hungária Kft. 99,91%-os üzletrésszel rendelkezik. A vizsgált időszakban az Alterra nem foglalkozott útépítéssel, csak hídfelújítással. Korábban kisebb hidak, felüljárók felújításával, építésével foglalkozott, de nem ez volt meghatározó tevékenysége. A vizsgált időszakban útfelújítási munkára nem pályázott, mert nem voltak megfelelő referenciái, inkább a csatornázási feladatok érdekelték.
18. 2004. évi nettó árbevétele 20.659.000.000 Ft.

19. Az **V. r. Hídépítő Rt.** (továbbiakban Hídépítő) 1993-ban jött létre zártkörű részvénytársaságként a korábbi Hídépítő Vállalat privatizációjával. A vállalkozás 98%-ban a VINCI Constructions S.A. tulajdonában van, 2%-ot pedig belföldi magánszemélyek tulajdonolnak. Fő profilja a hídépítés (folyami, közúti, vasúti hidak építése, rekonstrukciója), ugyanakkor tevékenységi körébe tartozik a hagyományos híd- és mélyépítő tevékenységen kívül erőművek, ipari létesítmények, illetve kommunális nagyberuházások – víz- és szennyvíztisztítók, hulladéklerakók, csatornázások, gázvezetékek – megvalósítása. Aszfalt-keverőtelepe a térségben nincs.
20. A Versenytanács 2004. július 23-án kelt Vj-27/2003/116. számú határozatával marasztalta a Nemzeti Autópálya Rt. által 2002-ben meghirdetett autópálya építési munkák egymás közötti felosztása miatt.
21. Ezért a jogsértés megállapítása mellett 1.371.000.000.- Ft bírságot szabott ki vele szemben.
22. 2004. évi nettó árbevétele 47.619.805.000 Ft.

23. A **VI. r. Hídtechnika Hídépítő, Karbantartó, és Szigetelő Kft.** (továbbiakban Hídtechnika) 1991. október 31-én alakult. Tevékenységébe tartozik az út-, vasút-, és hídépítés, illetve fenntartás. A vállalkozásban a Hídépítő 22,22%-ot, az ERBA-LUX 2001 Kft. 25,93%-ot, a Betonplasztika 5,56%-ot, és egyéb személyek kisebb részarányt tulajdonolnak.
24. 2004. évi nettó árbevétele 4.742.764.000 Ft.

25. A **VII. r. Betonplasztika Betonszerkezetek Helyreállítását Tervező és Kivitelező Kft.** (továbbiakban: Betonplasztika) 1991. november 15-én alakult. Tevékenységi körébe tartozik az autópálya, út, épület, híd, alagút, közmű és vezeték építése, szigetelés, épületgépészeti szerelések és mérnöki tevékenység végzése. A Betonplasztikában a Hídépítő Rt. 24%-ot, a Hídtechnika 18,5%-ot, az ERBA-LUX 2001 Kft. 33,75%-ot, és a BOCS-2002 Kft. 23,75%-ot tulajdonol.
26. 2004. évi nettó árbevétele 2.943.756.000 Ft.

27. A **VIII. r. Mota-Engil Magyarország Beruházási és Építőipari Rt.** (továbbiakban: Mota) 1997. január 14-én jött létre. Fő tevékenysége autópálya, út építése, emellett többek között épület, híd, alagút, közmű és vezeték, vízi létesítmények építése, szigetelés, kavics-, homokbányászat említhető. A társaságot a Mota e Companhia S.A. tulajdonolja 100%-osan. Százhalombattán van aszfaltkeverő telepe.

28. 2004. évi nettó árbevétele 5.580.402.000 Ft.
29. **A IX. r. Mélyépítő Budapest Építőipari, Kivitelező, Beruházó és Tervező Kft.** (továbbiakban: Mélyépítő) 1994-ben jött létre. Fő tevékenysége épület, híd, alagút, közmű és vezeték építése, emellett többek között az autópálya, vízi létesítmények építése, szigetelés, kavics-, homokbányászat említhető. A vállalkozásban a Padút Bt. 50,29%-ot, a Bartha Rt. 45,7%-ot, V. Á. 4,01%-ot tulajdonol. A térségben nincs aszfalt keverőtelepe, szokásosan aszfaltszállítási szerződést a Strabaggal kötött.
30. 2004. évi árbevétele 8.030.724.000 Ft.
31. **A X. r. Swietelsky Építő Kft.** (a továbbiakban: Swietelsky) 1991-ben alakult. 2003-ban a Swietelsky Útvasút Kft. beolvadt a társaságba. A Swietelsky tevékenységébe tartozik autópálya, út, épület, híd, alagút, közmű és vezeték építése, beton-, habarcsgyártás, kavics-, homokbányászat. A Swietelsky Bau GmbH gyakorol felette közvetlen irányítást, valamint tagsággal rendelkezik benne a Schréder Kft. is.
32. A térségben Dunakeszin, Székesfehérváron és Tatabányán van aszfalt-keverőtelepe.
33. 2004. évi nettó árbevétele 30.028.898.000 Ft.
34. **A XI. r. Vegyész Építő és Szerelő Rt.** (továbbiakban: Vegyész)
35. A társaságban 75%-kal az Épszer- Unió Rt., 25%-kal az Inforg Rt. rendelkezik tulajdonnal. A Vegyész a 2001. évben a Fővárosi Önkormányzat által kiírt közbeszerzési eljárások egyikén sem indult. 2002-ben három tenderre adott be pályázatot, de egyetlen alkalommal sem nyert, alvállalkozóként egyik évben sem dolgozott.
36. 2004. évi nettó árbevétele 38.174.310.000 Ft.

I.2. A közbeszerzésről

37. Az eljárás alá vont vállalkozások és versenytársaik sikeres piaci szereplésének záloga megrendelések szerzése és teljesítése. Ennek ismert lehetősége a pályázati részvétel; közülük a legfontosabb a közbeszerzési pályázatok megnyerése, mert a közpénzből fedezett és megbízhatóan ki is fizetett munkák közbeszerzési pályázatokon szerezhetők meg az 1995. évi XL. törvény (Kbt.) 1995. novemberi hatálybalépésétől.
38. A Kbt. kinyilvánított célja a közpénz tiszta, versenybeli, ellenőrizhető és ésszerű elköltésének biztosítása, amit a 24. § az eljárás alapelvei között úgy fogalmazott meg, hogy az ajánlatkérőnek az eljárási cselekmények, az ajánlatok értékelése során hozott döntésének a szerződéskötés, valamint általában az esélyegyenlőség tekintetében biztosítania kell a verseny tisztaságát, a nyilvánosságot, míg az ajánlattevőnek ezt tiszteletben kell tartania.
39. Az éves költségvetési törvény rendelkezései szerint, bizonyos megrendelések csak közbeszerzési pályázatokon való részvétellel voltak megszerezhetők, s így tekintetükben másképpen nem is folyhatott verseny a piaci szereplők között.
40. A Kbt. 2. § (3) bekezdését alapulvéve, a közbeszerzési értékhatár építési beruházás esetén 36.000.000.- Ft volt 2001-ben és 2002-ben.
41. A jogalkotó az elmúlt időszakban többször módosította a Kbt.-t. A jelen eljárás tárgyához kapcsolódó előírás úgy szült 1999. szeptember 1-jéig, hogy az ajánlattevő köteles volt a szerződésteljesítéshez szükséges pénzügyi és gazdasági, valamint

műszaki alkalmasságát ajánlatában igazolni. A műszaki alkalmasság igazolható volt – egyebek mellett –, azoknak az alvállalkozóknak a megnevezésével, akiket az ajánlattevő a közbeszerzés értékének 15 %-át meghaladó mértékben igénybe kívánt venni (Kbt. 43. §, 44. §).

42. Az 1999. szeptember 1-jén hatálybelépett 1999. évi LX. törvény úgy módosította 2001-re és 2002-re is irányadóan a 43. §-t, hogy csak akkor kellett az ajánlatban – egyebek mellett – alkalmassági igazolásokkal egybekötöttén megjelölni a közbeszerzés értékének 10 %-át meghaladó mértékben igénybevenni kívánt alvállalkozókat, ha ezt az ajánlatkérő az ajánlati felhívásban előírta.
43. A Kbt. 73. §-a értelmében a pályázati kiírásban rögzített feltételektől nem egyszerűen a kiíró előzetes hozzájárulásával lehetett eltérni, hanem a felek csak akkor módosíthatták a szerződésnek az ajánlati felhívás, a dokumentáció feltételei, illetve az ajánlat tartalma alapján meghatározott részét, ha a szerződéskötést követően beállott körülmény folytán a szerződés valamelyik fél lényeges jogos érdekét sértette.
44. Az eredményes közbeszerzési eljárást követően megkötött szerződés teljesítésében – ha az ajánlatkérő az ajánlati felhívásban az alvállalkozók és egyéb résztvevők megnevezését előírta – főszabályként csak az ajánlatban megjelölt működhetett közre (Kbt. 62. § (5) bekezdés).

I. 3. Budapest Főváros Önkormányzatának 2001-2002. évi közbeszerzési pályázatai

45. Budapest Főváros Önkormányzata (a továbbiakban: Önkormányzat) szokásosan előzetesen tervezi beruházásait, amelyekhez költségvetésében keretösszegeket rendel. A későbbi pályáztatás során csak az ezeken belüli ajánlatokat fogadja el, amely keretek a költségvetésből ismertek és számolhatók. Az Önkormányzat szokásosan maga, illetve közbeszerzéssel kiválasztott más tervező vállalkozással számítást is végeztet az adott feladat várható bekerülési költségére. Ez az úgynevezett mérnökár, amely elvileg nem nyilvános és mindig kisebb összegű a keretnél.
46. Az egy-egy évre várható konkrét pályázatokról nemcsak az előzetes tájékoztatók, illetve a konkrét pályázatok nyújtanak tájékoztatást, hanem a vállalkozások értesüléseket szerezhetnek az Önkormányzat előkészítő tevékenységéből, a médiumokból, s nem utolsósorban piacismeretükből.
47. Az Önkormányzat 2001-ben összesen 15 pályázati formában megjelenő pályázati feladatot akart elvégeztetni, amelyről több hónapi előkészítő munkája után előzetes összesített tájékoztatót hozott nyilvánosságra 1146. szám alatt a 2001. február 21-én megjelent Közbeszerzési Értesítőben.
48. Az előzetes tájékoztatóban meghirdettekhez képest, a tervezett 15 út- és műtárgy felújítási pályázat kiírása négy esetben (Hungária felüljáró teljes felújítása, az Erzsébet híd pályaszint alatti szerkezetek és a hídkorlát korrózióvédelme, az Árpád híd teljes járdaszerkezete, a Lánchíd) 2002-re tolódott.
49. Az Önkormányzat a 2002. évre vonatkozó előzetes összesített tájékoztatójában összesen 114 pályázati feladatot közölt a 2002. március 6-án megjelent Közbeszerzési Értesítőben 1026. szám alatt. A 114 beruházási feladatból út- és műtárgy felújítás 33 volt. A belőlük utóbb kiírt közbeszerzési pályázat száma 29 lett.
50. Az eljárással érintett út- és műtárgy felújítással kapcsolatos közbeszerzési pályázatok értéke:

2001-ben	2.283.111.053. Ft
2002-ben	9.390.414.635. Ft
Összesen	11.673.525.688. Ft

51. Ebből az eljárás alá vont vállalkozások különbözőképpen részesedtek nyertes ajánlataikat számítva, amelyet a határozat 6. számú melléklete részletez.
52. Az Önkormányzat által a 2001-2002. évi vizsgálati időszakban meghirdetett felújítási munkák elvégzésére az eljárás alá vont vállalkozások – nem vitatottan – saját maguk vagy alvállalkozó bevonásával mindannyian képesek voltak.
A piaci szereplők közbeszerzési pályázaton való mérsékelt részvételi kedvét, avagy csak néhányuk részvételének alkalmasságát mutatja az a tény, hogy túlnyomóan csak az eljárás alá vont vállalkozások indultak az Önkormányzat pályázatain.
53. A Versenytanács ehelyütt mellőzi a 2001. és 2002 évben nyílt, előminősítés nélküli (Kbt. 32. §) eljárásban ténylegesen kiírt 11 pályázatból annak a 9-nek, illetve a 28 pályázatból annak a 10-nek, összesen 19-nek az ismertetését, amelyekben a Betonplasztika, a Hídtechnika és a Vegyépszer kivételével az eljárás alá vont versenytársak közötti összejátszását állapította meg, mert az táblázatosan a határozat melléklete.
54. Rögzíti ellenben, hogy a kiíró Önkormányzat ajánlati felhívásaiban előírta, hogy
- az ajánlattevő köteles megadni, hogy mely munkára kíván alvállalkozót bevonni és mely összegben;
 - az ajánlattevőknek meg kell jelölniük a közbeszerzési érték 10 %-át meghaladó mértékben igénybe kívánt venni alvállalkozókat.
55. A jogsértéssel érintett 19 pályázaton konzorciumi, azaz többes, együttes pályázatbeadás nem volt, a nyertesek pályázata nem nevezett meg alvállalkozókat annak ellenére, hogy egyesek 10 % feletti mértékben vettek igénybe alvállalkozókat. Amennyiben alvállalkozást jelöltek, az forint összegre és meghatározott munkára szólt.

I.4. Az írásbeli bizonyítékok

56. A Versenytanács három különböző eredetű írásbeli bizonyítékból következtetett arra, hogy mely vállalkozások részéről kik, mikor és miért, milyen tartalmú megbeszéléseken vettek részt.
57. A Versenytanács a teljesség kedvéért teljes terjedelmükben közli ezeket az írásbeli bizonyítékokat.

2001. május 3-i keltezésű irat¹ (Vj-25/2004/6.)

¹ Jelmagyarázat:

valamennyi írás, szám kézírással készült
tízes betűnagysággal szerepelnek a piros színnel írt szavak, számok
kövér betűtípussal szerepelnek a fekete golyóstollal írtak
dőlt betűvel szerepelnek a ceruzás megjegyzések
minden más írás, szám: nem megállapítható (fénymásolat jellegű)

58. A jegyzeten kézírással az alábbiak állnak. A papír felső sorában a „Tárgy” rovatban „BP.” szerepel, mellette a „Dátum” rovatban: „2001. 5. 3.”, míg a „Résztevők” rovatban: „P., V. Cs., N. G., L. F.” és „AE” szerepel.

59. A jegyzetpapír bal oldali részén a felső negyedben:

„Hidak: (D...,STR, Alterra, HRT)
 *- Erzsébet 750 HRT (máj 21) (Hegyalja külön) **BRT**
 - Árpád út 400 STR
 - Húvösvölgyi út 36
 - Szentkorona
 - Széchenyi
 - Hungária fj 800 HRT

UTAK

*- Rákóczi u 400 **STR.**
 *- Attila 400 **Eg.**
 - Gellért 200 **BRt-Sw (konz)**
 - M5 bevezető **STR.**
 - Hegyalja
 - XX. Mártírok
 - XXII. Anna
 - XV. Rákos út
 - XVII. Cinkotai
 - XVIII. Lőrinci

Éles sarok támfal 300

60. A jegyzet jobb felső negyedében:

Mai tárgyalás:

HRt	0	
BRt	17	17
Str.	35	35
Egut	17	17
Mota	5-6	6
SW	11	11
Mélyép	5-6	6

		92

(Alterra)

tartalék

61. A jegyzet jobb alsó sorában: „Alapelv: Körön belüli alvállalkozók”

V. Á. jegyzetei (Vj-25/2004/45-49.)

62. „máj. 23.

Megbeszélés: V. Cs., P. T, Zs. A, N. G., V.cs, L. F, V.á, J. Cs.

„B” profil Debrecen. D. L.

6% - 3,0 Md – 30 mill ...? x 6 = 200 mill Ft.

10

MOTA: M-5 gyalogos aluljáró

L.: Csatornaügyekben ALTERRA

Metro ügyek: Nemzetközi tender – nincs egyezség!”

„jun. 21.

S. Cs.: BETONÚT

Rákóczi u. 303 mill Ft STRABAG

Attila u. 276 mill Ft EGUT

Gell. Erzsébet híd 770 mill Ft HÍDÉPÍTŐ

Árpád u: STRABAG

aszfaltja utas téma.

Hüvösvölgyi híd. MOTA

Gellért tér: BETONÚT zászlótartó – SWIETELSKI alvállalkozó.

/rakpart/

Mártírok utja: MOTA XX. Ker.

Lőrinci u: MÉLYÉPÍTŐ

Rákos u: SWIETELSKI

Éles sarok rámpa: támfal: hidas ügy. – Alterra

Hungária körúti híd: HÍDÉPÍTŐ

Széchenyi u híd: Alterra. ócsai u – megy

▼ Gellért rakpart: jul. 9. – be kell adni – nem váltom ki.

ÁFÁStól 202 mill Ft.

mellényt (?) kell ve... – név nélkül. Finish.... levenni!

a matricát.-

N. Gy. – területi igazgató. T. P.!”

„aug. 9.-

Swietelski: Rákosi út

115.800 nettó

Rákos út 45.500

Rákospalota 31.300

Szlovák út 65.35.

Lőrinci út

Lőrinci út nettó 10%-al 31.500 nettó.

ugyanaz mint az előző. +ÚTÉPKER K..?.

műszaki terveket felül kell vizsgálni.

- Mélyép, Hódút, Mota. tartalékerettel: - 80.800 mill Ft.

nettó.

ennyi van még rá.

141.836 – ~ 150. mill Ft

mélyép

Beton

Egut +1 ismeretlen√

Hódút

Switelsky

ÚTÉ

MOTA beadja a Lőrinci utat. – Swietelsky nem!
MÁRTÍROK útját mi is beadjuk! Beadás 20 utáni
kedden.

Egyéb feltételek – tartjuk a kiírást.”

63. „jan. 24.

Megbeszélés: V. Cs. vezeti. M-5 Főváros tervei,
Hídépítések, Vasútépítés.
K. Gy.: EGUT elnöke
J. B. – Vegyépszer. L. – Betonút
- 2 igazgatóság jön létre. Bp, Eger
M-5 bevezető szakasz: 2,0 Md Ft.

1) STRABAG szeretné az M-5-t
ALTEERRÁval /nagy közművel/ több száz mill Ft /
aluljáró → MOTA

BETONÚT / P. T, / ALTERRA: U., S., K., B. Z.
MOTA L. A
SWIETELSKI: J. CS.
STRABAG: V. Cs, V. M, N. G.

36

20
20 100
12
6
6

2) Fővárosi munkák kezelése:

3) Villamos vasútépítés: ~ előminősítés kérdése →

/nem szerepelnek a mai megbeszélésen: 6-os út, 4-es metró
felszín,

útfelújítási javaslat

10-12 %-ot félre kell tenni kis cégek kezelésére.

M-5 STRABAG – 6-os út EGUT – BETONÚT. – szeretné.

B. Z.: nem ért egyet 5-ös bevezető felújításával.

BETON: Tétényi u, Dembinszky nem, Fiumei igen

EGUT: Kőbányain túl M-5 bevezető

vagy Egut – Mélyépítő

MOTA: Tétényi u – aszfaltot biztosítsa a beton.

SWIETELSKI: Kéri a Fő utcát., György utcát. ELÉGEDETT

MOTA: ELÉGEDETT

STRAB, MÉLYÉP, EGUT. →

HÍD 70 %-AL. MÁV HÍDÉP, HÍDTECH.

HÍD: IGLÓ-MOTA.

6 % MÉLYÉP.

ALTERRA: IGLÓ-Csévésző

STRAB: CSÉVÉZŐ, IGLÓ - SZÁVA u.

HIDAKON lévő burkolatépítés visszakerül az osztáson %san

→ febr. 12. 10h M-5 egyeztetés Szegedi ut.-”

64. „jun. 19.

Hídépítő tárgy: F. L, időközben A., Zs..

Csévész, Iglói úti felüljárók után 1 6 mill Ft /2 %/
jár, be kell adni.

Határ út 2. helyen adjuk be. Lesz következő kör.”

65. A Versenytanács szerint az írásbeli bizonyítékokból megállapítható találkozón az eljárás alá vont vállalkozások nevében eljáró résztvevők, még ha az eljárás alá vontak egyszerre mindannyian nem is képviseltették magukat, 2001-ben és 2002-ben összesen 19 pályázat nyertesét illetően állapodtak meg.
66. A megállapodás jellemző időbeli rendje az volt, hogy a pályázat adott időpontban történt megjelenését követte a megállapodás, majd ezt a pályázat beadása, utóbb pedig az eredményhirdetés, amely a megállapodás foganatba menetelét igazolta, vagy attól eltért.
67. A 19 pályázatból 7-ben nem a megállapodásnak megfelelő pályázó nyert, így 12 pályázat zárult a versenytársak előzetes megállapodásával azonos eredménnyel.
68. Némely esetben a megállapodás rendje eltért a szokásostól, amelyet a Versenytanács az érintett pályázatoknál táblázatilag² jelölt.
69. A Versenytanács egyik, a táblázatban is jelölt írásbeli bizonyítéka a 2001. május 3-i keltezésű 6. számú iratmácsolat volt, mely a hivatal birtokába az eljárás indítása előtti előzetes tájékozódása során került ismeretlen és nem is vizsgált körülmények között.
70. A. E. (Hídépítő) ennek az iratnak az eredetijét maga írta, a vizsgálat során saját eredeti iratának másolataként azonosította azzal, hogy a másolaton lévő feketeceruzás és piros toll jelölések nem tőle származnak.
71. A Versenytanács nyilatkozatát figyelembevéve a 6. számú írásbeli bizonyítékon felismerhető, eredetinek tűnő feketeceruzás és piros toll jelöléseket a bizonyítékértékelésnél mellőzte, mivel ismeretlen kéztől és időpontban keletkezettek, ami azzal az eljárásbeli következménnyel járt, hogy az Attila útra és a Rákóczi útra vonatkozóan versenyjogellenes megállapodást nem állapított meg³. A 3. számú határozati mellékleten a Versenytanács egyúttal „+” jel alkalmazásával rögzíti azt is, hogy A. E. jellemzően 2001. május 3-án az előzetes összesítőben szereplő, előreláthatóan pályázati formában is megjelenő 2001. évi munkálatokat (14) sorolta fel sajátkezűleg az iraton.
72. A másik írásbeli bizonyíték V. Á. két jegyzetfüzete, amelyek egészüket tekintve üzleti titkok – kivéve a jelen üggyel kapcsolatos rögzítéseket, amelyeket a megbeszélésekkel egyidejűleg, vagy azokról utólagosan készített V. Á.⁴.
73. A harmadik írásbeli bizonyíték Zs. A. (Hídépítő) elektronikus naplójában talált következő beírás: „2001. május 23. Utas egyeztetés”.

² Ezt a táblázatot, amely tartalmazza a versenyjogsértéssel megvalósult közbeszerzési eljárások részletes lefolyását a megállapodásra vonatkozó írásbeli bizonyítékok jelölésével, a Versenytanács pályázatonkénti értékelésével együtt, az ügyfelek a versenytanácsi tárgyaláson kézhez kapták. Mivel rajta utóbb a Versenytanács az első tárgyalás eredményeképpen változtatott, ezért azt, mint határozati mellékletet (2) ismét rendelkezésükre bocsátja.

³ A 6. számú iratról a Versenytanács felnagyított másolatot készített, amelyet az ügyfelek is kézhez kaptak, de mivel javukra szólóan módosult a bizonyítékértékelés, a Versenytanács zöld színű áthúzással szemlélteti a kihagyott részeket és ismét kézbesíti az ügyfelek részére, mint 3. számú határozati mellékletet.

⁴ Az üzleti titkot nem képező írásbeli bizonyíték másolatát az ügyfelek kézhez kapták, az a határozat 4. számú melléklete, amelyet a Versenytanács ismételen nem küld meg részükre.

E bejegyzéssel egybehangzó V. Á. feljegyzése, amely szerint Zs. A. 2001. május 23-án valóban részt vett egy találkozón. A bejegyzés más oldalról V. Á. feljegyzéseinek hitelét erősíti.

74. A V. Á.-féle jegyzetfüzetet (benne a 45-49. irat), valamint Zs. A. bejegyzését a hivatal a Fővárosi Bíróság által engedélyezett Tpv. 65./A. § szerinti helyszíni eljárása során szerezte meg az eljárás megindításakor.
75. A Versenytanács szerint a 76-81. pontban írt találkozók jöttek létre, annak kiemelésével, hogy nem zárhatók ki további találkozók sem, hiszen akár V. Á. távollétében is lehettek az érintettek között találkozók. Az sem zárható ki, hogy a feltüntetett személyeken kívül, – például 2001. május 3-án – mások is résztvettek a megbeszélésen, avagy az érintettek köre tágabb volt, amelyet valószínűsít az a körülmény, hogy az eredeti iratról másolat készülhetett, azaz A. E. birtokából az eredeti példány kikerült, alkalmat adva másoknak, hogy az iratmásolaton az eredeti, A.-féle bejegyzéseket nem érintve, további pályázati nyertesekre és egyéb piacfelosztásra utaló jelöléseket tegyenek.
76. 2001. május 3. (6. számú irat) – a találkozó helye ismeretlen. Résztvevők: P. T. Betonút, N. G. Strabag, V. Cs. Strabag, L. F. Egút, A. E. Hídépítő.
A találkozóra vonatkozó bejegyzés három pályázathoz szolgál bizonyítékkal.
77. 2001. május 23. (45. számú irat) – a találkozó helyszíne az írásbeli bizonyítékokból nem állapítható meg, de V. Á. szerint a Strabag-nál lehetett. Résztvevők: P. T. Betonút, V. Cs. Strabag, N. G. Strabag, Zs. A. Hídépítő, L. F. Egút, J. Cs. Swietelsky, V. Á. Mélyépítő.
A találkozóra vonatkozó bejegyzés egy pályázathoz szolgál bizonyítékkal.
78. 2001. június 21. (46. számú irat) – a találkozó helyszíne ismeretlen. Résztvevők: V. Á. Mélyépítő, S. Cs. Betonút.
A találkozóra vonatkozó bejegyzés tizenegy pályázathoz szolgál bizonyítékkal.
79. 2001. augusztus 9. (47. számú irat) – a találkozó helyszíne ismeretlen. Résztvevő: V. Á. Mélyépítő.
A találkozóra vonatkozó bejegyzés három pályázathoz szolgál bizonyítékkal.
80. 2002. január 24. (48. számú irat) – a találkozó helyszíne az írásbeli bizonyítékokból nem állapítható meg, de V. Á. szerint a Strabag-nál lehetett. Résztvevők: V. Cs. Strabag vezető, P. T. Betonút, K. Gy. Egút, J. B. Vegyépszér, L. Betonút, U. L. Alterra, S. Sz. Alterra, B. Z. Egút, L. A. Mota, J. Cs. Swietelsky, N. G. Strabag, V. M. Strabag, V. Á. Mélyépítő.
A találkozóra vonatkozó bejegyzés hat pályázathoz szolgál bizonyítékkal.
81. 2002. június 19. (49. számú irat) – a találkozó helyszíne ismeretlen. Résztvevők: A. E. Hídépítő, Zs. A. Hídépítő, F. L. Hídépítő, V. Á. Mélyépítő.
A találkozóra vonatkozó bejegyzés egy pályázathoz szolgál bizonyítékkal.
82. Az eljárás alá vont vállalkozások közül a találkozókon a Betonplasztika és a Hídtechnika formális képviselője nem volt megállapítható, annak ellenére, hogy kötődésük a Hídépítőhöz ismert, amely körülmény azonban nem értékelhető, lévén versenyjogi értelemben a Hídépítőtől független vállalkozások.
83. Az írásbeli bizonyítékok összesen 22, – 2001. és 2002. évi – önkormányzati közbeszerzési pályázatra tartalmazznak megállapításokat, azzal, hogy némely jelen eljárással érintett pályázati munka bennük többször is említésre került.
84. A 2. számú táblázati melléklet sorszámozottan tartalmazza az összes jogsértéssel érintett pályázat menetét, s ezen belül ismerteti és jelöli is a vonatkozó írásbeli bizonyítékot. Az egy-egy pályázatra vonatkozó írásbeli bizonyíték – esetleg több is – az érdektelen, az értelmezhetetlen jelölések közül könnyen kiválasztható a pályázati

sorszámok segítségével, és ezáltal a vizuális megjelenítés objektíve támogatja a bizonyíték értelmezését.

85. A 2004. március 25-i helyszíni rajtaütéskor a hivatal birtokába került a Mota egy alvállalkozói munkára jelentkezést tartalmazó írásbeli ajánlata, amelyet azonos szöveggel 2001.V.21-én, illetve 24-én az Árpád úti felüljáróval (4. jelölésű) kapcsolatban intézett a Swietelskyhez, a Strabaghoz és a Betonplasztikához.

I.5. A szóbeli nyilatkozatok

1. Betonút

S. Cs. -törvényes képviselő

86. Nyilatkozata szerint a tendereken való indulásról a Betonúton belül több személy együttesen döntött. Az egyes megbeszéléseken ő, vagy P. T. képviselte a céget.
87. Beismerte, hogy a cégek között – rendszertelenül – szoktak lenni megbeszélések, de azokat a tenderektől függetlenül szervezik. Ezeken a megbeszéléseken a kapacitásokról és a lehetőségekről szoktak beszélni, így arról, hogy kinek milyen felesleges kapacitása van, hol lehet esetleg alvállalkozóként bekapcsolódni. Utóbb hozzátette, hogy az is el szokott hangzani, hogy melyik cég, milyen munkában kíván részt venni, ami nem jelent kötelezettséget. Csak véletlen egybeesés, hogy az egyes tenderekről szóló megbeszélésre még a pályázat beadása előtt sor került. A megbeszéléseken konkrétumokról nem születtek döntések. Az egyes pályázatok kiírása előtt onnan lehet információt szerezni, hogy egyrésztől felkeresnek bizonyos intézményeket, tervező cégeket, másrésztől a napi sajtóban – a munkák nagyságrendjét is mutató összegekkel – is olvasható erre vonatkozó információ.
88. Az, hogy a Betonút melyik munkánál, kit alkalmaz alvállalkozóként, csak az eredményhirdetés után dől el.
89. Arra vonatkozóan, hogy V. Á. 2001. június 21-i feljegyzése szerinti tárgyalásra hol került sor, nem tudott válaszolni. A tárgyalásokon felmerültek az egyes beruházások is, hogy ki mekkora kapacitással, mit tud és mit nem tud elvállalni.
90. A 2001. május 3-i tárgyalásról, ahol a Betonút nevében P. T. vett részt, nem tudott. A „körön belüli alvállalkozók” feljegyzés biztos azt jelenthette, hogy csak jó hírű és minőségi munkát végző cég lehet alvállalkozó. A május 23-i és a 2002. január 24-i tárgyalásról szintén nem tudott, ott is P. T. lehetett jelen.

P. T. -törvényes képviselő

91. 2001. márciusban kezdett el a Betonútnál dolgozni, 2002. végéig vezérigazgató helyettesként, majd vezérigazgatói beosztásban. Elsősorban ajánlatkészítéssel, tenderkészítéssel, ezek irányításával foglalkozott. S. Cs. is az ő beosztottjai közé tartozott.
92. Előadta, hogy a hazai piac nem túl nagy, az emberek nagy része ismeri egymást, és a cégek vezetői között nem rendszeresen előfordulnak találkozók. A megbeszéléseken a piac értékelése, a kapacitás kihasználás, a várható munkákról szóló információcsere történik. Kijelentette, hogy ő nem vett részt olyan megbeszélésen, ahol a cégek akár szándéknyilatkozatok formájában arról nyilatkoztak, hogy ki melyik munkát szeretné. Később hozzátette, hogy V. Á. feljegyzései (munkák és nevek egymáshoz

kapcsolódása) azt mutatják, hogy valami mégis csak elhangozhatott arról is, hogy ki milyen munkát szeretne, ennek azonban nem tulajdonítana jelentőséget. A megbeszéléseket a résztvevők egyike kezdeményezhette telefonon.

93. Nem emlékezett arra, hogy 2001. május 3-án lett volna találkozó. A „körön belüli alvállalkozó” a Betonútnál azt jelenti, hogy csak ISO szerint minősített alvállalkozói körrel dolgoznak. A beruházások melletti számok valószínűleg a közgyűlés által jóváhagyott beruházási összeg, mely köztudott, mivel a közlönyben is megjelenik.
94. A május 23-i feljegyzés szerinti megbeszélésre szintén nem emlékezett. A június 21-i találkozóról, ahol S. Cs. neve szerepel, nem tudott.
95. A 2002. január 24-i megbeszélésre pontosan nem emlékezett, de feltehetőleg az Önkormányzat 2002. évi közleményében megjelentetett munkáit értékelték. Egyébként szerinte a Mélyépítő vezetőjének feljegyzései utólag készülhettek, mert nincsenek benne áthúzások, javítások. A tárgyalás tényét azonban nem vitatta.
96. A 2002. június 19-i megbeszélésről nem tudott.

2. Strabag

V. Cs. -törvényes képviselő

97. A 2001. május 3-i feljegyzéssel kapcsolatban előadta, hogy arra már nem emlékszik, ezért annak tartalmáról sem tud nyilatkozni, arról az irat készítőjét kell kérdezni.
98. A május 23-i tárgyalásra konkrétan már nem emlékezett. A Motával és az Alterrával kapcsolatos megjegyzés lehetséges, hogy elhangzott. Előadta, hogy aluljáró építés kapcsán egyébként a Hídépítő, a MÁV-Hídépítő, a Mota és az Alterra jöhetnek szóba. Arra vonatkozóan nem tudott választ adni, miért pont a Mota állt a feljegyzésen.
99. Nagyon sokszor előfordult, hogy tenderek megjelenése előtt, vagy azok kapcsán, főleg a nagyobb vállalatoknál, mint a Strabag, végiggondolták, hogy indulna-e egy céggel konzorciumban, kit vonna be alvállalkozóként, ki milyen eszközzel, technológiával rendelkezik. Előadta, hogy a Strabag piaci részesedését nem ismeri, a feljegyzésben a Mélyépítő csak magában gondolkodhatott.
100. A 2001. június 21-i feljegyzésben szereplő számok talán onnan származhatnak, hogy adott projekt kapcsán ismert, hogy a főváros költségvetésében mekkora összeget szán azokra (mérnökök által kialakított árak). A cégek és a projektek egymáshoz rendelése csak szándékokat takarhat, hiszen ezek megfogalmazása széles körben történik, és lehet, hogy valahol valakik arról beszéltek, hogy ki mit hallott. Ismert a cégek között az is, hogy adott tender esetén melyik cég alkalmas a feladatra, és talán ez került rögzítésre.
101. A képviselő szerint a Strabag egyetlen kollégája sem tájékoztatta a Mélyépítőt a terveikről a pályázat beadása előtt.
102. Az Önkormányzat általában 4-5 évre előre elkészíti a beruházási terveit. A 2002. évi programot januárban már a főváros illetékes osztálya előterjesztette és ismert volt a piacon. Elképzelhető, hogy a 2002. január 24-i megbeszélésen informális jelleggel az éves programokról folyt beszélgetés.
103. Amikor az éves programokat – egy nagy térség feladatait – megismerik, akkor a cégvezetők összejönnek, hogy ki miről hallott, de arról nem beszélnek, hogy ki melyik feladatot szeretné. Valószínűleg V. Á. feljegyzései a hallott feladatokat rögzítik, aztán otthon továbbgondolta ezeket a híreket, és jutott következtetéseire.

104. A képviselő a többi feljegyzéshez semmit se tudott hozzáfűzni, azokra nem emlékezett. Nem emlékezett azokra a tárgyalásokra sem, amelyeken a feljegyzésben az ő neve is szerepel.

N. G. -törvényes képviselő

105. A Strabagon belül ő csak az útfelújítási terület vezetője, ezért a hidas ügyekben nincs kompetenciája, azokat nem ismeri.
106. A 2001. május 3-i tárgyalásra nem emlékezett. Kijelentette, hogy ő személy szerint nem adott olyan információt a többi cégnek, hogy adott munkát – pl. Árpád út – a Strabag szeretné. A feljegyzésben szereplő adatokkal kapcsolatban egyébként sem őt, hanem a feljegyzés készítőjét kell kérdezni. A Strabag konkrét piaci részesedését nem ismerte, de jelentősnek tartotta.
107. A 2001. május 23-i feljegyzés szerinti megbeszélésre szintén nem emlékezett. Ugyanígy, a június 21-i feljegyzéssel kapcsolatban újra leszögezte, hogy ő munkákról, kapacitásokról, kívánságokról soha nem beszélt a Mélyépítővel.
108. A 2002. január 24-i feljegyzésben szereplő adatok a Mélyépítő vezetőjének a vágyait, elemzéseit jelenthetik, vagy esetleg jósnőnél járt. Arra, hogy volt-e ezen napon a Strabagnál tárgyalás, nem emlékezett.
109. Arról sem tudott, hogy 2002. február 12-én 10 órakor lett volna valamilyen egyeztetés a Strabagnál.

A. J. -törvényes képviselő

110. Előadta, hogy 2001-2002. során a Strabag ügyvezetője volt, de nem volt rálátása a kérdéses projektekre, mert az az adott területen dolgozó irányítók – pl. V. Cs. – feladatai közé tartozott. A kollégáinak pedig nem volt kötelezettsége őt tájékoztatni. Ő csak az egyik a Strabag sok igazgatója közül, és a többieknek nem volt beszámolási kötelezettsége.
111. A vizsgálatot érintett beruházások nem stratégiai fontosságúak, hanem csak egyszerű, szokásos munkák. A fővárosi beruházásokkal nem volt tisztában, nem tudta, hogy a Strabag melyikben akar indulni, melyiknek van kiemelkedő jelentősége a Strabag számára. Nem is érdeklődött erről.
112. A 2001. május 3-i, a május 23-i, június 21-i, augusztus 9-i, 2002. január 24-i, június 19-i tárgyalásról, feljegyzésről nem tudott. A beruházásokról ő személy szerint semmilyen másik céggel nem tartott megbeszélést, mivel nem ez volt a feladata.

3. Egút

113. L. F. -tanú vallomását a Versenytanács figyelmen kívül hagyta, mert az ügyfelek szabályszerű értesítése meghallgatásáról nem bizonyított, s teljeskörűen nem is vettek részt a meghallgatáson.

B. Z. -törvényes képviselő

114. 2001-ben mint budapesti területi főmérnök dolgozott, 2002. tavaszától területi igazgató az Egútnál. Feladatai közé tartozott a pályázatok elkészítése. Ha nagyobb – kb. 100-200 millió Ft értékű – pályázatról volt szó, akkor egyeztetni kellett az egri központtal. Ezen összeghatár alatt is történt telefonos egyeztetés és a végső árat az egri központtal együtt állapították meg. A Colas csoporton belül a fővárosi útépitések az Egút hatáskörébe tartoztak, de ha az útépitésen belül nagyobb csatornázási feladat adódott, és az Alterrának volt szabad kapacitása, akkor az Alterrát részesítették előnyben.
115. Általában minden útépitéses fővárosi beruházáson pályázott. Mivel az Egút keverőtelepe Csepelen van, a pesti oldal, vagy Buda nyugati része volt könnyebben és olcsóbban elérhető. Nem mindegy ugyanis, hogy 7 vagy 15 km-re kell szállítani, és vannak helyek, ahova behajtási engedély kell. Ettől függetlenül azért egyéb esetekben is pályáztak.
116. Nem emlékezett arra, hogy 2001-2002. során találkozók voltak az eljárás alá vont cégek között, ahol kapacitásokról, beruházásokról beszéltek. Nem tudta, hogy L. F. ilyen tárgyalásokon – pl. május 3., június 21. – ott volt-e, mivel L. nem számolt be arról, hogy kivel tárgyalt és hová ment. Ugyanígy ő sem számolt be ezekről.
117. Tagadta, hogy 2002. január 24-én résztvett találkozón. Január folyamán egyáltalán nem volt olyan találkozó, ahol az egyes cégek a fővárosi munkákkal kapcsolatos óhajokat fogalmaztak volna meg. Nem tudott arról sem, hogy a Strabag és az Egút között tárgyalások folytak volna az 5. sz. út bevezető szakaszának felújításáról.

K. Gy. -törvényes képviselő

118. 2001. december 31-ig területi főmérnökként – amikor még a főváros nem tartozott az érdekeltségi köréhez – majd 2002. január 1.–március 22. között műszaki igazgatóként, azóta vezérigazgatóként dolgozik az Egútnál.
119. A 2002. január 24-i feljegyzés szerinti tárgyalásra nem emlékezett. Általánosságban véve sem emlékezett arra, hogy részt vett volna olyan megbeszélésen, ahol a cégek egymás között a kapacitásaikról beszéltek volna.

J. B. -tanú

120. 2001-ben az Egút győri területi igazgatója volt, majd 2002. január végén a MAÚT-hoz, végül 2002. nyaratól a Vegyépszerhez került, ahonnan 2002. szeptemberében jött el L. L., aki az Egútnál a beosztottja volt, szerinte ekkor került át a Betonúthoz. Valószínűleg azért szerepel kettőjük neve a kérdéses feljegyzésen, mert V. Á. ezeket a munkahelyi változásokat rögzítette.

4. Alterra

121. A Versenytanács S. Sz. és U. L. törvényes képviselői minőségben tett nyilatkozatát mellőzte, mert annak jelen eljárásbeli megtételekor nem voltak az Alterra törvényes képviselői.

5. Hídépítő

A. E. -törvényes képviselő

122. A képviselő 2001-2002. között a Hídépítő vezérigazgatója volt. A cégen belüli munka megosztásnak megfelelően nem kellett minden pályázatot láttamoznia, általában csak a milliárdos nagyságú munkákhoz kellett a jóváhagyása. 500 millió Ft feletti munkában F. L. már nem dönthetett egyedül, hanem vagy neki, vagy Zs. A.-nak – a helyettesének – is jóvá kellett azt hagyni. Zs. A.-al nem szokta mindig megbeszélni a tárgyalások eredményét. A Hídépítőnek nincs önálló keverőtelepe se Budapest környékén, se máshol.
123. A 2001. május 3-i feljegyzést részben ő készítette, de határozottan állította, hogy a feljegyzés alapjául szolgáló megbeszélés nem Hídépítőnél volt, viszont már nem emlékezett annak pontos helyére. A feljegyzésen a fejléctet, a dátumot, a résztvevőket, a Bp. feliratot ő írta. A pirossal írottakat és az Éles sarok megjegyzést nem ő készítette. A feljegyzés oldalát és a „Hidak” melletti cégrövidítéseket ő, de az „UTAK” melletti cégrövidítéseket nem ő írta. A lap alján „Alapelv: Körön belüli alvállalkozók” megjegyzést szintén ő írta. Nem tudott arról nyilatkozni, hogy ki írt még a feljegyzésére.
124. Állítása szerint a megbeszélés a feljegyzés szerinti napon történt, és a felsorolt személyek jelen voltak. A tárgyalást nem a Hídépítő kezdeményezte. A megbeszélésen pedig a feljegyzésben szereplő témákról volt szó. Előadta, hogy a beruházások melletti cégneveken a cégek szándékait kell érteni. A „körön belüli alvállalkozó” azt jelentette, hogy az eljárás alá vont cégek általában nyilatkoznak egymásnak kapacitásaikról, és be is vonják egymást a munkákba.
125. A 2002. június 19-i feljegyzés szerinti a Hídépítő tárgyaláson nem vett részt, de lehet, hogy közben bement köszönni a többieknek.

Zs. A. -törvényes képviselő

126. 2001-2002. folyamán vezérigazgató-helyettes volt, és ebben a tisztségben felügyeletet gyakorolt a pályázatok felett. 500 millió Ft-os értékhatárig akár ő, akár F. L. önállóan dönthetett, ezen összeghatár felett már a vezérigazgató (A.) engedélyére volt szükség.
127. A Hídépítőt elsősorban a hidas munkák érdekelték, és elegendő kapacitással rendelkezett az érintett munkákhoz. Aszfalt-keverőtelepe nincsen, azt alvállalkozók bevonásával biztosítják. Az esetleges alvállalkozókkal még a pályázat beadása előtt leültek tárgyalni. Leányvállalataikat szigetelési és korrózióvédelmi munkákba vonták be. A Hídtechnikának egyébként nem kell értesítenie a Hídépítőt, ha egy harmadik személlyel akar alvállalkozóként dolgozni.
128. Előadta, hogy részt vett egy-két olyan tárgyaláson, ahol a versenytársak képviselői is jelen voltak. Ezeken a megbeszéléseken csak az alvállalkozói kapacitásokról volt szó, de arról nem beszéltek, hogy melyik cég, melyik projektet szeretné megnyerni. Tény, hogy ilyenkor esélylatolgatások elhangzanak, mivel a cégek ismerik egymás kapacitásait, és a piac is átlátható. Ő személy szerint nem közölte senkivel, hogy a Hídépítő melyik munkát akarja megnyerni.
129. A 2001. május 3-i találkozóról nem tudott. A 2001. május 23-i találkozóra nem emlékezett, bár lehet, hogy ott volt. Egyébként minden cég tudhatta, hogy a Hídépítő

nyeri az Erzsébet hidat, mert a Hídépítőt minden nagyobb hidas munka érdekli. Ugyanígy, a Hungária krt-i felüljárónál is a Hídépítő volt a legesélyesebb.

130. A 2002. június 19-i tárgyalásra nem emlékezett, de biztos, hogy egy alvállalkozói témáról tárgyalhatott a Mélyépítővel.

F. L. -törvényes képviselő

131. 2001-2002. során vállalkozási igazgató volt, és 500 millió Ft-os értékhatár alatt önállóan dönthetett a tenderekről. A Hídépítő mind a híd-, mind az útépitési feladatok esetén alvállalkozók bevonásával dolgozik. Az alvállalkozói ajánlatokat a pályázatok beadása előtt kéri be, és ezt követően tudják véglegesíteni a pályázati anyagokat. A Hídépítő leányvállalatai önállóan vállalnak munkát, nincsen beszámolási kötelezettségük egymással szemben.
132. A vizsgált időszakban csak a hídépítéssel kapcsolatos tendereken indult. Ez idő alatt nem volt más céggel konzorciumi tárgyalás.
133. Előadta, hogy nem vett részt olyan tárgyaláson, ahol más cégekkel kapacitásokról beszélt volna. A 2001. május 3-i feljegyzésen szereplő, a beruházásokhoz kapcsolt számok olyan, a munka nagyságára vonatkozó nyilvános adatok, amelyek a Főváros anyagaiban is megtalálhatók. Emlékezete szerint az Erzsébet hídnál a Betonúttal, míg korábban a Mélyépítővel tárgyaltak alvállalkozásról.
134. A 2002. június 19-i tárgyalásra nem emlékezett, de a Mélyépítővel szoktak megbeszélések lenni, és biztos a feljegyzés is egy hasonló, alvállalkozói tárgyalásra vonatkozik. Azon a találkozón a Mélyépítő vezetője bemutatott egy új kolléganőt, aki korábban Hídépítő volt. A. és Zs. pedig nem vett részt a tárgyaláson, csak bejöttek beköszönni.

6. Hídtechnika

135. Nem volt személyes nyilatkozattétel.

7. Betonplasztika

136. Nem volt személyes nyilatkozattétel.

8. Mota

L. A. -törvényes képviselő

137. 2001. közepe óta a Mota vezérigazgatója. Előtte kereskedelmi igazgató volt, így rálátása volt a pályázatokra, és a saját területén döntési jogosítvánnyal is rendelkezett. Alvállalkozói szerződéseket ő is köthetett. A Motának Százhalombattán van egy aszfalt-keverőtelepe, és ebből képes volt fedezni az általa megpályázott tendereket. A Mota profilja híd- és útfelújításokra egyaránt kiterjed. 2001-ben a Mota kis piaci részesedéssel rendelkezhetett (pontosan nem tudta, mekkorával).
138. A 2001. május 3-i tárgyalásról nem tudott. A 2001. május 23-i feljegyzéssel kapcsolatban előadta, hogy az M-5 gyalogos felüljáró ügyében a Motát keresték meg egy alvállalkozói ajánlattal. Az alvállalkozói tárgyalásokra általában már a pályázat beadása előtt sor kerül. A fővállalkozó csak így tudja elkészíteni ajánlatát az Önkormányzat számára. Esetenként a fővállalkozó szándéknyilatkozatot írat alá.

139. A június 21-i tárgyalásra nem emlékezett, de a többi cég következtetett arra, hogy a Húvösvölgyi úton indul, mert hidas munkákban általában pályáznak. Az pedig köztudott, hogy ki váltja ki a pályázati anyagot.
140. A 2002. január 24-i megbeszélésre nem emlékezett, és nem tudta megmondani, miért szerepelhet a Mota neve egyes beruházásoknál. Általánosságban előadta, hogy szoktak a cégek között találkozók lenni, ő azokon nem vesz részt. Csak olyan megbeszéléseken volt, amelyekben alvállalkozói tárgyalások folytak. Az idő tájt konzorciumi tárgyalást a Mota nem folytatott egy céggel sem. A Mota viszonylag új cég a piacon, ezért a versenytársai ellen sokat kell küzdenie.

9. Mélyépítő

V. Á. -törvényes képviselő

141. V. Á., a Mélyépítő vezetője beismerte, hogy a spirálfüzetben található jegyzeteket ő készítette megbeszéléseken vagy azokat követően. A 2001. május 23-i feljegyzés – mely a Strabagnál történt megbeszélés során született – magyarázatául előadta, hogy gyakran felkeresi a Strabagot, mivel az országos, egyben a legkiterjedtebb aszfaltkeverőtelep hálózattal rendelkezik. A Mélyépítő a Strabaghoz, illetve a Swietelskyhez, Betonúthoz szokott fordulni, ha megnyer egy munkát. Mivel a Mélyépítő kisebb cég, annak is örül, ha alvállalkozóként beveszik a „csapatba”. Az, hogy kaphat-e a nyertestől alvállalkozói munkát, általában csak az eredményhirdetés után derül ki, de van, hogy már korábban is megkeresik árajánlat kérése miatt. A feljegyzésen szereplő személyekkel néha informális megbeszéléseket tartanak. Általánosságban véve a találkozók megszervezésére egy-egy konkrét téma kapcsán kerül sor, különböző – munkáktól függő – gyakorisággal. A találkozókat a nagyobb cégek szervezik attól függően, hogy „ki mennyire éhes”. A tárgyaláson általában mindenki elmondja, hogy milyen munkát szeretne. Nyilatkozata szerint a megbeszéléseken nem beszélt arról, hogy a Mélyépítő mely munkákat szeretne megnyerni.
142. Utóbb előadta, hogy jegyzetei kapacitás-megbeszélésekről készültek, ami annyit jelent, hogy minden cég kereste a helyét, hogy milyen súlya és lehetősége van a budapesti munkákban résztvenni. A Mélyépítő kapacitás-megbeszélést soha nem kezdeményezett. Előadta továbbá, hogy csak olyan megbeszéléseken volt ott, amelyről jegyzetet készített.
143. A május 23-i feljegyzésen a 3 Mrd. Ft-os és 6%-os kalkuláció azt jelenti, hogy az Önkormányzat által meghirdetett beruházások összesen 3 Mrd. Ft-ra tehetők, melyből a Mélyépítő 6%-kal, azaz 200 millió Ft-tal szeretett volna részesedni. Ez a 200 millió forint jelenti a Mélyépítő kapacitását.
144. A vállalkozások még az Önkormányzat tényleges pályázati kiírása előtt tudják, hogy milyen munkák várhatók, és az Önkormányzat megközelítőleg mennyit szán egy-egy beruházásra. A Mélyépítő ezen adatok alapján kalkulálhatta a 6%-ot.
145. A „Mota: M-5 gyalogos aluljáró” azért szerepel a feljegyzésen, mert egy korábbi munka kapcsán a Mota kapta meg ezt a gyalogos aluljárót, ezért a Mélyépítő a Motától próbált munkához jutni, de ebből végül nem lett semmi.
146. A 2001. június 21-i feljegyzés S. Cs.-al (Betonút) történt megbeszélés kapcsán készült. A Mélyépítő a Betonúthoz is gyakran jár, szintén munkaszerzés céljából. Az egyes beruházásokhoz rendelt nevek feltételezéseket jelentenek. Szakmai okokból ugyanis tudni lehet, hogy ki fog nyerni, ki miben specialista, pl. ha egy aszfaltos munka bonyolult, akkor azt a Strabag fogja nyerni - esetleg a Betonúttal együtt.

147. Amint azt fentebb említette, a cégek között ismert, hogy az Önkormányzat mennyit tervez az egyes beruházásokra. A június 21-i feljegyzésen szereplő árak ezeket a mérnökárakat rögzítik.
148. Az augusztus 9-i feljegyzésről azt állította, hogy azok nem egy megbeszélésről készültek. A beruházások melletti nevek azt jelentik, hogy kik váltották ki az egyes pályázatokat. A +1 ismeretlen pedig azt jelenti, hogy kit nem tudtak kinyomozni, azaz ki a további pályázó. Az árak azok a nettó árak, amiket az Önkormányzat még elfogad. Ezek is ismertek a cégek előtt. Azért nem pontosabbak az adatok, mert az Önkormányzat hol beleérti a tervezést és a lebonyolítást is, hol pedig nem. A „nettó 10%-al” annyit jelent, hogy a Főváros áraihoz képest mennyivel kell csökkentenie a kikalkulált árat, hogy még a Főváros által fizetni kívánt összeg alatt maradjon.
149. Nem tudott arra magyarázatot adni, hogy a „Mélyép, Hódút, Mota...tartalékkerettel:80.800 mill ft” mit jelent, és miért van együtt ez a három cég.
150. Az, hogy a Mota beadja a pályázatot, a Swietelsky pedig nem, egyszerűen kideríthető, mert felhívták ezeket a cégeket, akik annyit elárulnak, hogy adott munkára pályáztak-e vagy sem.
151. A Mélyépítő a pályázatokat akkor váltja ki, ha egyrészt esélyt lát a nyeresre, másrészt, ha ugyan tudja – mint pl. a Mártírok útja esetében - , hogy nem kaphatja meg, mert nincsen rá műszakilag felkészülve, de mégis, az Önkormányzat látja, hogy van Mélyépítő.
152. Az augusztus 9-i feljegyzésben szereplő valamennyi ár az önkormányzati árak (pl. a 150 millió a Rákosi útra) és saját árainak kalkulációját jelenti. Az pedig csak a véletlen műve, hogy a számok, a projekt nyertese és ára valósággá vált.
153. A 2002. január 24-i feljegyzés a Strabagnál tartott megbeszélésről készült. Ezen a megbeszélésen a cégek áttekintették, hogy milyen munkák várhatóak. A „10-12%-ot félre kell tenni kis cégek kezelésére” azt jelenti, hogy ha egy cég megnyer egy munkát, akkor az alvállalkozóknak ekkora részt visszaad.
154. A Strabag azért szerette volna az M-5-ös munkát, mert egy korábbi munkája során több garanciális probléma akadt, amit az M-5-össel egyúttal kijavíthatott volna. Az Egút pedig azért fejezte ki egyet nem értését, mert hibás volt az Önkormányzat kiírása.
155. A Mota azért mondhatta azt a Tétényi úttal kapcsolatban, hogy az aszfaltot biztosítsa a Betonút, mert összesen 12 aszfalt-keverőtelep van Budapesten, és mindig a legközelebbivel a leggazdaságosabb csináltatni.
156. A Swietelsky pedig azért lehetett elégedett, mert van egy keverőtelepe Dunakeszin, ezért az északi részekhez úgymint tőle rendelnek majd aszfaltot. Hogy a Mota miért elégedett, arra nem adott magyarázatot.
157. A feljegyzés 1) pontjánál szereplő számok %-okat jelentenek, amiből a 6 a Mélyépítő, és a 20 lehet a Hídépítő vagy a Strabag. Ezek a számok azonban csak a saját latolgatásai.
158. A 2002. június 19-i feljegyzés kapcsán előadta, hogy a Hídépítőnél, a Hídépítővel volt egy tárgyalás, ahol bemutatta egy új kolléganőjét. A 16 milliós kitétel arra vonatkozik, hogy akkora összeget fog alvállalkozói munkára beárzni. A „Határ út 2. helyen adjuk be, lesz következő kör” azt jelenti, hogy nem felelt meg a Mélyépítőnek felkínált ár. A 2. helyen beadásra nem tudott magyarázatot adni.
159. A 2002. január 24. és február 5. közötti feljegyzésében szereplő J. B.tal, valamint az Egút átalakulásával kapcsolatos részek informális megbeszélések voltak, és emlékezete szerint se J., se L. nem vett részt rajta, és csak azért rögzítette a neveket, mert korábban dolgozott velük, és az Egúttól való kilépésük meglepte.

10. Swietelsky

J. Cs. -törvényes képviselő

160. 2001-2002-ben mint műszaki igazgató, önállóan nem dönthetett a közbeszerzési kiírásokról. A pályázatok kapcsán alvállalkozói, konzorciumi tárgyalást ő is folytathatott, de egyedül nem hozhatott végső döntést. A Swietelskyt azok a pályázatok érdekelték, amelyek elérhető távolságra voltak a Dunakeszin levő aszfaltkeverőteleptől, azaz szinte Budapest egész területe. Dunakeszi mellett a cégnek Tatabányán és Székesfehérváron is van keverőtelepe, ahonnan azokat a kerületeket pályázták, amelyek innen érhetőek el. Állítása szerint a Swietelsky elegendő kapacitással rendelkezett a tervezett munkák elvégzésére.
161. A Gellért téri beruházás kapcsán a Betonúttal folytak konzorciumi tárgyalások, mivel a Betonúttal szemben a Swietelskynek jó aszfaltkeverője volt, de végül nem lett semmi a konzorciumból. Nem tudott arra válaszolni, hogy más cégek honnan tudhattak a konzorciumi tárgyalásokról, mert ő nem közölte ezt másokkal, konzorciumi és alvállalkozói együttműködésekről nem szoktak nagy plénum előtt tárgyalni.
162. A kérdéses tárgyalásokra nem emlékezett, nem tudott arra válaszolni, hogy ott volt-e azokon vagy sem. A szakmán belül állandóan folynak tárgyalások, de nem arról, hogy ki nyer, ki veszít, hanem pl. az útépités minőségéről. Elképzelhető, hogy részt vett olyan informális megbeszélésen, ahol elhangzottak a fővárosi tenderekkel kapcsolatos óhajok, de ezek szándéknyilatkozatoknak semmiképp se mondhatók. A Swietelsky nem is szerezte meg mindazokat a munkákat, ahol a neve a jegyzetekben szerepel.
163. Mivel a Rákos úti beruházás 5 km-re van a Swietelsky aszfaltkeverőjétől, könnyen kitalálhatta a többi cég, hogy a Swietelskyt érdekli a munka, és hogy jó eséllyel fog indulni.

III.

A vizsgálat

164. A Gazdasági Versenyhivatal 2004. március 25-én eljárást indított az I-X. r. eljárás alá vont vállalkozás ellen, mert vélelmezte, hogy 2001-ben (elsődlegesen 2001. május 3-án) az Önkormányzat 15 felsorolt út és hídépítési felújítási közbeszerzési pályázatán versenyjogellenes magatartást tanúsítottak.
165. Az eljárást 2004. március 29-én kiterjesztette a 2002. február 28-i Közbeszerzési Értesítőben 1026. számon megjelentetett, de az eljárást megindító határozatban nem sorolt beruházásokra, valamint az M5 autópálya és autópálya bevezető szakaszára, amelyre vonatkozóan 2002. január 24. és február 5. között, valamint 2002. június 29-én az eljárás alá vont vállalkozások a megbeszéléseket továbbfolytatták, s egyben megindította az eljárást a Vegyépszer ellen is, mert vélelmezte jogsértését a 2002. évi beruházásokkal kapcsolatban.
166. A vizsgálok az írásbeli bizonyítékok és az ügyféli előadások alapján megállapították, hogy az eljárás alá vont vállalkozások között rendszeres találkozók voltak a vizsgált pályázatokkal kapcsolatban. Nem fogadták el azon vállalkozások képviselőinek nyilatkozatát, akik a találkozók létrejöttét arra tekintettel tagadták, hogy azok csak V. Á. jegyzetfüzetében található esélylatolgatások, kalkulációk. A feljegyzéseken feltüntetett személyek résztvettek a találkozókban, ezek során fogalmazzák meg

részesedési, nyerési igényeiket. Nem tartották hihetőnek a vállalkozásaik képviselőjében nyilatkozó V. Á., S. Cs. és A. E. azon álláspontját, hogy a vizsgált megbeszélések „csak” a vállalkozások kapacitásainak felmérése vonatkoztak, mert pusztán a kapacitások felmérése alapján nem lehettek képesek előre kalkulálni, hogy az adott tendert melyik vállalkozás nyeri. A vizsgálók álláspontja szerint a kapacitás „egyeztetésre” vonatkozó állítások önmagukban is alkalmasak a vállalkozások piaci részesedésének kölcsönös meghatározására, és ezen keresztül a vélelmezett törvénysértés elkövetésére.

167. A vizsgálók arra a következtetésre jutottak a rendelkezésre álló írásbeli és személyes meghallgatásokból származó bizonyítékok alapján, hogy az Önkormányzat által 2001-2002-ben kiírt tendereken induló eljárás alá vont vállalkozások között területi – tenderek közötti – megállapodáson alapuló, árkérdéseket is érintő munkaelosztás alakult ki, amelynek az volt a lényege, hogy a vállalkozások adott időszakban fennálló piaci részesedésének és érdekérvényesítő képességének megfelelően juthassanak munkához.
168. A vizsgálók szerint a megbeszéléseken résztvevő, de érdemi nyilatkozatot nem tevő vállalkozás kifejezett elzárkózás bizonyítottsága hiányában részese – jóllehet különböző mértékben – a versenyellenes összejátszásnak, részt vett az ülésen, és ezáltal tudomására jutott versenytársak jövőbeni szándéka. Jogsértés megállapítása mellett bírsággal szankcionálni azonban csak azt a vállalkozást indokolt, aki tevékenyen részt vett az összejátszásban. 2001. év vonatkozásában a Strabag, Hídépítő, Betonút, EGÚT, és a Mélyépítő képviselői bizonyíthatóan részt vettek a főváros 2001 évi tendereit tárgyaló megbeszéléseken. A vizsgálók a Mota, az Alterra és a Swietelsky esetében a tárgyalásokon való részvételre utaló közvetlen bizonyítékot nem találtak, de figyelembe véve a felhasznált bizonyítékok tartalmát, ezen vállalkozások tendereken mutatott magatartását, és azt, hogy mely vállalkozás mely tendert nyerte meg, az állapítható meg, hogy ezen vállalkozások is részt vettek a magatartások összehangolásában.
169. 2002. év vonatkozásában a vizsgálók megállapítása szerint, tekintettel az év eleji megbeszélésre – a Vegyépszer, a Hídtechnika és a Betonplasztika kivételével – minden eljárás alá vont vállalkozás képviselője bizonyíthatóan részt vett az Önkormányzat 2002. évi tendereit tárgyaló megbeszélésen.
170. A Vegyépszer esetében a vizsgálók elfogadták J. B. tanú és V. Á. ügyfél nyilatkozatát, miszerint J. B. a kérdéses megbeszélésen nem vett részt, a feljegyzés csak az Egút átalakulását, és a Vegyépszerhez szerződése tényét rögzítette. A Vegyépszer 2002. évben több pályázaton is részt vett, ahol versenytársaként jelentek meg az eljárás alá vont vállalkozások, azonban pályázati tevékenysége eredménytelen volt. A feltárt adatok ismeretében a vizsgálók nem állapították meg, hogy a Vegyépszer a feltételezett egyeztetéseken bármilyen módon résztvett.
171. A rendelkezésre álló irati bizonyítékok alapján a Hídtechnika és a Betonplasztika a feltételezett megbeszéléseken önállóan nem vett részt, ezen a megbeszéléseken a „csoportot” csak a Hídépítő képviselte. A projektek leosztásában azonban említésre kerültek, illetve a tényleges tender nyeresé során kedvezményezetté váltak. A Hídépítő, a Hídtechnika, valamint a Betonplasztika a korábban említett részesedési viszonyok miatt a Tptv. 15. § alapján egymástól ugyan független vállalkozás, de a személyi összefonódásokból és belső viszonyrendszerükből adódóan, feltehetően egymással szemben nem hoznak független üzletpolitikai döntéseket, üzletpolitikájukat inkább összehangolják. Ezért a vizsgálók szerint a Hídtechnika és a Betonplasztika a Hídépítőnek nem versenytársa. Versenytársa azonban az összes többi eljárás alá vont vállalkozásnak.

172. **Össességében** a vizsgálók arra a következtetésre jutottak, hogy az Önkormányzat által 2001-ben és 2002-ben út- és hídfelújítási beruházásokra kiírt tenderek esetében a vállalkozások előzetes tárgyalásokat, megbeszéléseket folytattak. E tárgyalások és megbeszélések alkalmasak lehettek arra, hogy a vállalkozások adott tenderen mutatott magatartását jelentősen befolyásolják, illetve adott esetben megállapodhassanak a győztes személyéről. A tárgyalások alkalmasak lehettek arra is, hogy a piacon az egyes vállalkozások között kialakult piaci részesedéseket fenntartsák, mellyel a vállalkozások mindegyike számára biztos piacot teremtettek. A vizsgálat álláspontja szerint az eljárás alá vont vállalkozások 2001-es, 2002-es beruházásokkal kapcsolatban vizsgált magatartásai – a résztvevő vállalkozások azonos körére, illetve a kiíró azonosságára tekintettel – egységet teremtő jogsértést teremtettek.
173. A vizsgálat a Vegyépszer kivételével az eljárás alá vontak vonatkozásában a Tpv. 11. § (1) és (2) bekezdés a), d) és e) pontok megsértésének megállapítását, és bírság kiszabását, a Vegyépszerrel szemben a Tpv. 72. § (1) bekezdés a) pontja alapján az eljárás megszüntetését indítványozták.

IV.

Az eljárás alá vont vállalkozások nyilatkozatai (védekezés, bizonyítási indítvány, vizsgálati kifogás)

174. Az eljárás alá vont vállalkozások jogsértés hiányában az eljárás megszüntetését kérték.
175. Védekezésük lényeges, közös eleme volt, hogyha voltak is találkozóik, az azokon folytatott beszélgetés konzorciumi szerepvállalásra, alvállalkozói munka keresésére, illetve ajánlkozásra szorítkozott, avagy magáncélú rendeltetésűek voltak.
- A gazdasági együttműködő magatartás nem tiltott, sőt a Kbt. az alvállalkozó jelölést kifejezetten megkövetelte és így a „kapacitás-megbeszélés”-nek nevezett tárgyalási céljuk a megrendeléshiányos piac szakmai szükségyszerűsége volt 2001-2002-ben.
 - A kapacitás kifejezésnek a köznapi szóhasználattal megegyező jelentést tulajdonítottak és úgy értelmezték, hogy általánosságban valamilyen tevékenység folytatásához szükséges vagyon, munkaerő, szerszámok, rátermettség, szakértelem, képesség, stb. összessége, amely időtől, feladattól függően változik.
 - Szükségesnek tartották az összes pályázat egyenkénti elemzését, a potenciális indulók körének és a távolmaradók indokának feltárását.
 - Az írásbeli bizonyítékokat a jogsértés bizonyítására, mint magánszemélyek feljegyzéseit a jogsértés bizonyítására alkalmatlannak találták. Hiányolták a 6. számú irat hivatalhoz kerülési körülményeinek pontos közlését, a Versenytanács ezirányú vizsgálatának elmaradását.
 - Az irat felhasználását akadályozó ténynek tartották, hogy rajta ismeretlen kéztől és időpontban keletkezett bejegyzések vannak.
 - Kifogásolták, hogy a Versenytanács előzetesen csak a 2/2003. számú Közlemény szempontjainak alkalmazását helyezte kilátásba, de nem közölte a kiszabni tervezett bírságot, és a közleményi pontszámokat, ezért a védekezési joguk sérült.
 - Felhívták a figyelmet, hogy ismétlődő magatartást nem tanúsított a Betonút, a Strabag, az Egút, a Hídépítő, egyrészt, mert a korábbi határozatok bírói felülvizsgálat alatt vannak, másrészt az ismétlődés logikailag is kizárt, hiszen a hivatal a korábbi (2001-2002.) években kifejtett jogsértőnek minősített

- magatartások versenyjogi következményeit vonta le, csak különböző időpontokban.
- Sérelmezték, hogy a Versenytanács egy hónap észrevételezési határidőt biztosított a szerteágazó, bonyolult ügyben hozott előzetes álláspont (Tpvt. 73. §) észrevételezésére.
 - Az 1957. évi IV. törvénybe (Áe.) és a Tpvt-be ütközőnek tartották bármely eljárásbeli irat más eljárásba való beemelését, jelen esetben a hasonló tárgykörben folyó Vj–56/2004/172. számú jegyzőkönyv csatolását a 97. számú jegyzőkönyvhöz.
176. A Versenytanács az alábbiakban az egyes eljárás alá vontaknak a közös tartalmú nyilatkozatokat meghaladó, többlettartalmat hordozó álláspontját ismerteti:
177. A **Betonút** másodlagosan kizárólag a Tpvt. 11. § (1) bekezdésébe ütközően kérte a jogsértés megállapítását.
178. Szerinte a bizonyítékok nem támasztják alá a piacfelosztást, az abban való megállapodást, hogy miként osszák el a vállalkozások egymás között a pályázatokat, hogy mindenki kielégítő mennyiségű munkához jusson és kapacitása ki legyen használva. Ennek alátámasztására egyetértett a 6. számú iratra vonatkozó eljárás alá vonti alkalmatlansági nyilatkozatokkal. Ellentmondásosan ítélte meg V. Á. feljegyzéseit, amelyet egyrészt precíznek tartott, másrészt megbízhatatlannak, mert maga V. Á. is cáfolta bejegyzéseinek megbízhatóságát, mondván, hogy „magának írta, saját elképzelés, otthon is készítette.” Ismételten indítványozta V. Á. ismételt meghallgatását, mert állította, hogy a 2004. szeptember 13-i jegyzőkönyv 12. oldalán a vizsgáló tett nyilatkozatot V. Á. helyett a találkozón résztvevők személyére.
179. Nem vitatta találkozók időnkénti tartását, ahol állítása szerint csak eszmét cseréltek a piac általános sajátosságairól, a rendelkezésre álló kapacitásokról, szakmai problémákról, megemlítve, hogy önálló pályázati lehetőség hiányában a kisebb cégek alvállalkozói megrendelésért kilincseltek a nagyobbaknál. Hivatkozott saját listájára, amelyről a megbízható, jól teljesítő alvállalkozóit választani szokta.
180. Előadta, hogy a 2001. évi fővárosi beruházásokból csekély mértékben részesedett, – 2002-ben pedig nem is, – ami jóval alatta marad annak a szintnek, amelyet tőkeereje, piaci részesedése, érdekérvényesítő képessége indokolna. Kifogásolta a piaci részesedés meghatározásának mellőzését, mert úgy vélte, ennek hiányában megalapozott döntés nem hozható.
181. Az iratokhoz mellékletként csatolta L. L.-al 2003. április 1-jei keltezéssel kötött munkaszerződését, annak okán, hogy a 48. számú irat azt a téves látszatot kelthette, hogy a Betonút részéről jelent meg 2002. január 24-én egy megbeszélésen.
182. A 2005. szeptember 1-jei versenytanácsi tárgyaláshoz képest 2005. szeptember 9-i keltezéssel és a hivatalhoz 2005. szeptember 12-én beérkezett beadványában tartalmilag vizsgálati kifogást terjesztett elő, mert a Versenytanács a tárgyaláson határozatilag elzárkózott a 6. számú irat hivatali birtokbakerülésének vizsgálatától.
183. A **Strabag** úgy vélte, hogy a 2001. május 3-i megbeszélésen arról volt szó, hogy a vállalkozások lehetőség szerint egymást fogják igénybe venni alvállalkozóként, vagyis a lehetséges alvállalkozói együttműködésekre hangozhattak el ajánlkozások.
184. A V. Á.-féle jegyzetek megbízhatatlanságát azzal kívánta alátámasztani, hogy a jegyzetben foglaltaktól eltérő nyertes eredmények is születtek, ami megkérdőjelezi, hogy találkozók voltak és ott megállapodásokat kötöttek. Összességében nem ítélte többnek a jegyzeteket, mint találgatásoknak, gondolatrögzítéseknek. Elégtelennek tartotta a bizonyítékokat az egységes és folyamatos jogsértés megállapításához, amely körülmény feltételezi, hogy a vállalkozások tevékenységét huzamosan áthassa a kartellizáló magatartás valamilyen átfogó terv keretében.

185. Tájékoztatta a hivatalt, hogy 2005. szeptember 1-jétől a megfelelő versenyjogi magatartás érdekében viselkedési szabályt vezetett be, amit oktatás is kísér, amiértis jogsértés megállapítása esetén mindezt enyhítő körülményként kérte figyelembe venni.
186. Az **Egút** úgy vélte, hogyha a hivatal bíróságnak minősül, akkor azért, ha nem bíróság, akkor azért sérti az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló 1950. november 4-én kelt Római Egyezményt, s mint ilyen jogsértést követ el. Ha bíróságnak minősül – elsősorban a Versenytanács –, a végső döntésben résztvevő tagjai nem adhatnak ki előzetes álláspontot, amit utóbb nehezen tudnak megváltoztatni. Ha pedig nem bíróság, megsérti a lakás tiszteletben tartásához való jogot, nincs eljárási garancia a bizonyítékok jogszerű gyűjtésére, felhasználására. Ez utóbbin belül sérelmezte a Fővárosi Bíróság rajtaütést engedélyező határozatát, mert akkor nem volt alkalma megismerni a versenytársnál lezajlott rajtaütés alapjául szolgáló dokumentumokat, körülményeket. Hiányolta a rajtaütésnél a rendőrségi kontrollt, a rajtaütésszerű vizsgálat módszerének leírását. Így az Egútnak módja sem volt az érdekeit alapjában sértő rajtaütés ellen kifogást emelni, miután a megszerzett dokumentumokat felhasználták ellene. Ezért szerinte a hivatal köteles mindazt az iratot eltávolítani, amelyek felhasználását az Egút ellenzi (6. számú irat, 45-49. számú irat, Zs. A. 2001. május 23-i feljegyzése, Nyíri Ildikó naplója, valamint az ezekkel összefüggő nyilatkozatok). Az iratmellőzések pedig azzal járnának, hogy semmilyen bizonyíték nem lenne az Egút állítólagos jogsértésére.
187. Az alvállalkozói témakörrel kapcsolatban előadta, hogy a „legtöbb esetben kötelező a 10 %-nál magasabb mértékben igénybevenni kívánt alvállalkozások megnevezése. Ezért elkerülhetetlen, hogy az ajánlattevő még ajánlatának benyújtása előtt kapcsolatba ne lépjen a potenciális alvállalkozókkal. Az akkora méretű projektekben, mint amekkorák a jelen eljárás tárgyát képező útépítések, az ajánlattevők a szükséges kapacitás miatt nem használhatnak egy bizonyos méretnél kisebb kapacitású alvállalkozókat. Így gyakran az történik, hogy az alvállalkozással kapcsolatos tárgyalás két olyan vállalkozás között zajlik, amelyek ugyanabban a tenderben egyben potenciális ajánlattevők is lehetnek. Az alvállalkozással kapcsolatos tárgyalások során a potenciális alvállalkozók így szükségszerűen tudomást szereznek arról, hogy a potenciális ajánlattevő részt kíván venni az adott tenderen.”
188. Minden esetben az alvállalkozók bevonása pályázati kiírástól függ (Kbt. 43. § (2) bekezdés). Szerinte alvállalkozó bevonására akkor kerülhet sor, ha
- a fővállalkozónak nincsenek meg a feladat elvégzéséhez gépei, berendezései vagy hiányoznak a tenderkiírásban megkívánt referenciái;
 - ha a fővállalkozó elvileg képes lenne a feladatok elvégzésére, de arra az adott időben, az adott körülmények között nincs elegendő kapacitása;
 - ha az alvállalkozók bevonását költségmegtakarítás indokolja, az adott munkarész alvállalkozó-bevonással költséghatékonyabban megvalósítható, mint saját erőforrásból.
189. Eljárásjogilag kifogásolta L. F. tanúkenti meghallgatását, minthogy 2001-2002-ben törvényes képviselő volt, továbbá az összes érintett ügyfél szabályszerű értesítést nem kapott a meghallgatásról, valamint a tanú a meghallgatást megelőzően négy szemközt váltott szót a vizsgálóval.
190. Hangsúlyozta, hogy együttműködő magatartást tanúsított az eljárás során, mert válaszolt a kérdésekre és a kért információt megadta.
191. Az **Alterra** az Egúttal azonos szövegezésű nyilatkozatot tett. Megemlítette, hogy az Alterra a Strabaggal 2002. január 24. (48. számú irat) előtt már folytatott az M5 út

alvállalkozási munkálatai miatt megbeszélést, s feltételezte, hogy ennek felidézése történhetett meg 2002. január 24-én.

192. A **Hídépítő** kiemelte, hogy a 2001. május 3-i találkozó az akkor megrendelési hiányos időszakra esett, amikor az autópálya-építés szünetelt, majd pályázatás nélkül a Vegyészhez került. Ez nehéz helyzetbe hozta a jelentős út- és hídépítési fővállalkozói kapacitással rendelkező cégeket, így a Hídépítőt is, ezért kapacitását más munkákkal kellett lekötötni. Miután a piacon jelentős új munkák kerültek szóba – általánosságban – a budapesti tenderek, ezért maga is alvállalkozóként jelentkezett, illetve felvetődött, hogy amennyiben valamely cég elnyer egy tendert, akkor alvállalkozóként a többi céget fogja preferálni, ha azok árai versenyképesek. Állította, hogy a 6. számú irat A. E-től származó része nem igazolja a piacfelosztás vádját, az pusztán az alvállalkozói kapacitások felajánlására, egymás preferálására vonatkozik.
193. V. Á. feljegyzéseivel szemben azt hozta fel, hogy maga V. Á. több feljegyzéséről úgy nyilatkozott, hogy azokat magának készítette, nem pedig megbeszélést rögzített, ezért tévesnek tartotta az írásbeli bizonyítékok akkénti kezelését, mintha azok valóban megbeszélések tartalmának rögzítései lennének. Szerinte Zs. A. 2001. május 23-i találkozóra utaló napló-bejegyzését úgy kell értelmezni, hogy az ugyan valóban találkozóra utal, de olyanra, ahol kizárólag több számos tender kapcsán konzorciumban, vagy alvállalkozásban együttműködő vállalkozás képviselői találkoztak egymással. Nincs arra bizonyíték szerinte, hogy a 2001. május 23-i megbeszélés, ha egyáltalán létrejött, köze volt az eljárás tárgyához.
194. Figyelmeztette a Versenytanácsot, hogy az írásbeli bizonyítékok csak akkor igazolhatnak bármilyen jogellenes megállapodást, ha a pályázatok beadását megelőzően rögzítik a nyertes személyét és még akkor sem feltétlenül, hiszen sok esetben jó eséllyel ki lehetett következtetni a nyertes személyét. Szerinte, ha az írásbeli bizonyítékok tartalma és a pályázati eredmény között jelentős eltérés van, az azt igazolja, hogy nem jött létre piacfelosztás. Közvetve azt is kétségessé teszi, hogy a cégek komolyan felvetették egymás között a fővállalkozói pályázatokat.
195. Hangsúlyozta, hogy az egyes pályázatokat külön-külön kell értékelni, tekintettel arra, hogy a vállalkozások a közöttük fennálló alvállalkozói jogviszony alapján jogszerűen egyeztethettek egymással, azaz az írásbeli bizonyítékokat fővállalkozói piacfelosztás helyett alvállalkozói tárgyalások bizonyítékaként kell értékelni. Úgy vélte, hogy a hivatal a piacfelosztási koncepcióból következtet vissza a feljegyzések értelmezésére és nem fordítva, a bizonyítékokból a valószínű tényállásra. Állította, hogy a vállalkozások igyekeztek minél több alvállalkozói munkát szerezni, ezért indokolt volt, hogy akár többoldalú megbeszélések alkalmával is felajánlják az alvállalkozói kapacitást minél több vállalkozásnak. Bár a végső egyeztetések már általában valóban kétoldalú tárgyalások alkalmával zajlanak, előzetes egyeztetés akár többoldalú megbeszéléseken is történhet, ezáltal is biztosítva – ezen a szinten is – a legkedvezőbb feltételeket. Állítása szerint még az sem versenyjogellenes, ha egy lehetséges fővállalkozó több vállalkozással akár egyidejűleg tárgyal arról, hogy amennyiben megnyeri az adott tendert, a tárgyaláson résztvevő cégekkel alvállalkozói munkára vonatkozó szerződéseket köt. Ezért a vállalkozások nem tudnak lényeges és pontos következtetéseket levonni versenytársaik fővállalkozói ajánlatára vonatkozóan, pusztán azért, mert esetleg ismerik azok alvállalkozói ajánlatait. Kizárólag olyan megbeszéléseken vett részt, amelyeken a résztvevők nem egyeztették a fővállalkozói tendereket.
196. Tagadta a versenykorlátozás célzatát, lehetséges és valós hatását.
197. Az eljárás vizsgálati szakaszában három vizsgálati kifogást terjesztett elő, amelyeket a vizsgáló elutasított. Ezekben kifogásolta, hogy L. tanú négy szemközt váltott szót

- meghallgatása előtt a vizsgálóval; nem állapítható meg, hogy hogyan került a hivatal birtokába a 6. számú írásbeli bizonyíték, amely bizonyításra alkalmatlan.
198. A **Hídtechnika** lényegében a Hídépítő érveit ismételte meg azzal, hogy az írásbeli bizonyítékokban utalás sincs a cégre.
199. A **Betonplasztika** a Hídtechnikával azonosan nyilatkozott.
200. A **Mota** az öt személyesen érintő pályázatokat saját szempontjai szerint értelmezte:
- a Hűvösvölgyi úti hídról (5. jelölésű) állította, hogy a 2001. június 21-i (46. számú irat) találkozáson való részvétele nem bizonyított, annál is inkább, mert V. Á. úgy nyilatkozott, hogy S. Cs.-val beszélgetett ekkor, továbbá a pályázatot a Hídtechnika nyerte. Amennyiben a piac felosztásában részt vett volna, a feljegyzéseken a neve mellett feltüntetett valamennyi tendert megnyerte volna;
 - a Mártírok útjával kapcsolatban (8. jelölésű) arra hivatkozott, hogy maga V. Á. nyilatkozott úgy, hogy jegyzetei nem megbeszélésekről készültek, hanem saját felhasználásra;
 - a Tétényi útról (13. jelölésű) szerinte nem lehet megállapítani, hogy képviselője jelen volt-e a 2002. január 24-i megbeszélésen (48. számú irat), egyébként elhatárolódott a V. Á.-féle jegyzettartalomtól: mivel a Betonút valójában nem biztosította az aszfaltot a beruházáshoz úgy vélte a Versenytanács bizonyítékértékelése helytelen;
 - a Száva útról (19. jelölésű) szerinte feltételezhető, hogy a HÍD megjelölés (48. számú irat) nem munkát, hanem a Hídépítőt, vagy a Hídtechnikát takarja, mert a 48. számú iraton egymás alatt több cégnév található, s ezek közé tartozik a HÍD is, amelyek közül viszont egyik sem nyert, ami a jogsértés hiányát támasztja alá;
 - a Határ úti gyalogos aluljáróhoz (20. jelölésű) kapcsolódóan előadta, hogy nevében V. nevezetű vezető beosztású alkalmazott nem jelenhetett meg 2001. május 23-án (45. számú irat), mert nem volt a kérdéses időszakban alkalmazottja.
201. Hangsúlyozta, hogy a megállapodástól eltérő pályázati eredmények a jogsértéssel érintett pályázatok csaknem felében a jogsértés hiányát jelzik. A cég az eljárás alá vontak közül egy vállalkozásnak sem volt alvállalkozója, és egyetlen eljárás alá vont sem volt az ő alvállalkozója az eljárással érintett tenderek vonatkozásában, amely szintén a jogsértés hiányát vonja maga után.
202. A 2004. október 5-én L. A. meghallgatása során a jogi képviselő úgy vélte, hogy nem L. A. az ügyfél, hanem a Mota, ezért a feltett kérdésekre a jogi képviselő jogosult válaszolni.
203. A **Mélyépítő** kifogásolta, hogy a vizsgálati jelentés és az előzetes álláspont nem tartalmazza pontosan az eljárás tárgyát. Úgy vélte a vizsgálati jelentés és a Versenytanács eljárás tárgyát szűkítő magatartása sérti a védekezési jogot, hiszen az ügyfelek nem tudják pontosan, hogy mi az eljárás tárgya, s ezért világos elhatárolást kért, azzal együtt, hogy az egyes eljárások mellett tüntessék fel az adott eljáráshoz kapcsolódó vállalatot, illetve az esetleges törvénysértést. Hivatkozott arra, hogy nem lehet törvénysértő annak a kijelentése, hogy valaki munkát vállalna, illetve fővállalkozóként dolgozna, továbbá ehhez tartozóan a vállalható munkamennyiséget, a tervezett bevételt is megjelölheti. Ugyanis önállóan meghozott gazdasági döntés bárkivel való közlése nem azonos a versenytársak között kartellt megvalósító akaratgyezséggel. A Tpv. nem tiltja, hogy a piaci szereplők olyan megbeszéléseket folytassanak, amelyek során tisztázható, hogy egy-egy közbeszerzési eljárásban ki, kinek a partnereként indul. Közbeszerzési pályázatra ajánlatot versenytárs is beadhat, alvállalkozó versenytárs is lehet, amit semmilyen jogszabály nem tilt. Minden ezzel

ellentétes megállapítás jogellenes és téves. Általános gyakorlat, hogy a versenytársak nem idegenkednek egymás alvállalkozókénti bevonásától. Az egyes beruházások jellegéből, elhelyezkedéséből eleve adódik, hogy kizárólag csak az ott kapacitással rendelkező versenytársak tudnak pályázni, illetve kizárólag a versenytársak vonhatóak be tendernyerés esetén alvállalkozóként. Véleménye szerint a gazdasági együttműködés jogsértést nem valósít meg, mivel a gazdasági célú jogszerű kapcsolattartás és kommunikáció tényéből csak maga a kapcsolattartás állapítható meg.

204. Fogalmilag is kizártnak tartotta a jelen eljárásban kartell magatartás létrejöttét, amelyet egyrészt arra vezetett vissza, hogy üzleti titkot képező információcsere esetén sem feltételezhető akarategyezés, másrészt a feljegyzések, mint közvetett bizonyítékok csak akkor lennének figyelembevehetőek, ha a bejegyzések megvalósulását mutatnák. A bejegyzésekhez képesti pályázati eredményekből azonban ez a következtetés nem vonható le, mert számos esetben eltérés van a feljegyzés és a pályázati eredmény között. Feltételezte, hogy a vizsgált közbeszerzések többszöri kiírása esetén is hasonló eredmény született volna, vagyis a pályázati eredmény az adott helyen és időben, a legjobb megoldás volt, a megvalósult közbeszerzési kivitelezések tényadatai objektív külső körülményekre vezethetők vissza.
205. Állította, hogy a 7, 8, 10, 11, 14, 18, 20 jelölésű beruházásokban saját önálló döntése folytán nem vett részt, illetve vett részt kapacitásai függvényében.
206. Elutasított vizsgálati kifogásában sérelmezte, hogy a rajtaütést engedélyező bírói végzés nem jogosította a hivatalt alkalmazotti iratok elvitelére, s olyan 2004-beli iratok elvitelére is sor került, aminek az eljárás tárgyához nincs köze.
207. A **Swietelsky** állította, hogy a piac átlátható és a szereplők lépései gyakran kiszámíthatóak. A hazai piacon az eljárással érintett beruházások nagysága eleve korlátozta a versenyt, azt továbbkorlátozni nehéz. Természetes jelenség, hogy az út- és hídépítések piacán kevés a résztvevő, a magyar mélyépítésben a nagyvállalatok és a külföldi multinacionális cégek a versenyképesek. Kivédhetetlen, hogy a vállalkozások akár jó kapcsolataik révén egymástól információt szerezzenek és azokat felhasználják.
208. J. Cs. nem a cégvezetés megbízásából, hanem magánemberként vett részt találkozókön, hogy konzorciumi, alvállalkozói megbeszéléseket folytasson. Bár a pályázatok kialakításában résztvett, de döntési joga nem volt.
209. A feljegyzések nem a cégtől származó adatokon nyugszanak, a Swietelsky soha nem állapodott meg a nyertesek személyében, s tudomása sem volt ilyen megállapodásokról. Nem vonható felelősségre azért, mert üzleti titoknak minősülő adatokat használtak fel ellene.
210. Az egyes közbeszerzési kiírásoknál a potenciális ajánlattevőnek végig kellett gondolnia, hogy ki az, akit alvállalkozóként be tud vonni és költségkalkulálásakor már figyelembe tud venni. Ezért lényeges, hogy a nyújtott ellenszolgáltatás összege pontosan és gyorsan megtervezhető legyen, illetve az ajánlat benyújtásának határidejére már pontosan meghatározott legyen. Mindezen felül a Kbt. úgy rendelkezett, hogyha az ajánlatkérő az ajánlati felhívásban előírta, meg kellett jelölnie az ajánlattevőnek
 - a közbeszerzésnek azt a részét, amellyel összefüggésben az ajánlattevő harmadik személlyel szerződést fog kötni, a szervezet, személy meghatározása nélkül, illetve
 - az ajánlattevő által a közbeszerzés értékének 10 %-át meghaladó mértékben igénybevenni kívánt alvállalkozókat.

211. Szerinte az eljárás alá vont út- és hídépítési beruházások szakmailag összetett, jelentős nagyságú beruházások, azaz alvállalkozók bevonása törvényszerű kellék volt szinte minden esetben. Ahhoz, hogy az ajánlattevő időben tudja, hogy melyik alvállalkozóval kíván szerződést kötni, vagy ki az, aki 10 %-ot meghaladó mértékű alvállalkozóként számításba jöhet, a piacon folyamatosan tájékozódni kell. A Kbt. még azt is előírta, hogy a közbeszerzés értékének 10 %-át meghaladó mértékben igénybevenni kívánt alvállalkozók esetében az ajánlattevő köteles igazolni az adott alvállalkozó szerződésteljesítésre való pénzügyi, gazdasági és műszaki alkalmasságát is.
212. Mivel a piac eleve szűk, így azon alvállalkozók köre is szűk, akik az eljárás tárgyává tett közbeszerzések esetében az ajánlattevőkkel azonos igazolásokat tudnak adni, azaz a szóbjárható ajánlattevők és alvállalkozók köre azonos.
213. Hiányolta a számára keletkezett előny, a piac törvényszerűségeivel nem igazolható célzat, hatás, valamint annak a bizonyítását, hogy kifogásolt magatartása a piaci bizonytalanság mely alkotóelemeit zárta ki.
214. Maga is részletezett minden pályázatot, amelynél neve előfordult, függetlenül attól, hogy kiváltotta-e és beadta-e a pályázatot, illetve milyen minőségben vett részt a pályázaton.
- Az Erzsébet híddal (3. jelölésű) kapcsolatban előadta, hogy a Betonút szubalvállalkozója volt, arányaiban csekély ellenérték fejében. Szükségesnek tartotta S. Cs. (Betonút) nyilatkozatára visszautalni, amely szerint „csak az eredményhirdetés után döntenek el, hogy kit alkalmazzanak alvállalkozónak.”
 - A Húvösvölgyi úti híddal (5. jelölésű) kapcsolatban rögzítette, hogy 2001. június 21-én (46. számú irat) nem vett részt megbeszélésen és az irat nem is tartalmaz rávonatkozó adatot.
 - A Szent-Gellért rakparttal (7. jelölésű) kapcsolatban úgy vélekedett, hogy a Betonút és a Swietelsky nem tudott megállapodni az együttindulás részletkérdésében, ami üzleti kapcsolatukat akkor beárnyékolta és a Betonút alvállalkozóként nem is kérte fel.
 - A Lőrinci úti pályázathoz (10. jelölésű) kapcsolatban előadta, hogy a 47. számú irat távollétében készült, s kétségbe vonta, hogy egyáltalán versenytárs volt, hiszen nem adott be ajánlatot. Annak a kinyilvánítása, hogy valaki indul-e vagy sem egy pályázaton, nem ütközik a versenytörvénybe.
 - A Rákos úthoz (11. jelölésű) a megbeszélés hiányán túl hozzáfűzte, hogy nyertessége következtethető volt, mert 5 km-re van egy aszfaltkeverő telephelye, s így költségeiben a legkedvezőbb ajánlatot adhatta. Ezért nem is adott be más ajánlatot rajta kívül, csak a Hódút és az Egút.
 - A Ferihegy Csévésző-Igló úti felüljáró (14. jelölésű) vonatkozásában megismételte, hogy nem volt versenytárs, mert nem indult, s csak alvállalkozóként kapott csekély értékű munkát, ami piaci részesedését nézve nem természetellenes.
 - A Fő utcai munka (17. jelölésű) nyertese a Penta volt, így szerinte a kartellhatás kizárt, a közbeszerzési értékhez lépezt csekély mértékű volt alvállalkozói munkája.
 - A György utca (18. jelölésű) vonatkozásában előadta, hogy kedvezőtlenül érintette ajánlatának érvénytelenné nyilvánítása, s nem tartotta lényeges előnynek a kapott alvállalkozói munkát, miközben nem is adott alvállalkozói munkát cserébe a Mélyépítőnek.

215. Név és tény megjelölés nélkül a 2005. szeptember 16-án tartott tárgyaláson kérte azok ismételt meghallgatását, akiket az eljárás vizsgálati szakaszában eljárási jogsértéssel hallgatott meg a hivatal.
216. A **Vegyépszér** azzal nyugtázta vele szemben az eljárás megszüntetését, hogy a Versenytanács kerüljön minden olyan megfogalmazást, amelyből a Vegyépszér valamilyen formában való érintettsége következtethető.
217. Fenntartotta a vizsgálati szakban előterjesztett és elutasított vizsgálati kifogásait, amelyekben sérelmezte a 2004. április 6-i, 7-i, 8-i helyszínről történt adatelvitteleket, ideértve az informatikai adatokat is, azzal, hogy a Vj-25/2004. és Vj-56/2004. számú ügy akkoriban nem különült el egymástól, továbbá kérte kirekeszteni a bizonyítékok közül a piaci tanácsra, vezetői értekezletekre, stb. vonatkozó írásbeliségeket.

V.

A versenyjogi háttér

218. A Tpvt. 1. §-a szerint a törvény hatály kiterjed a természetes és a jogi személyeknek, valamint a jogi személyiség nélküli gazdasági társaságoknak a Magyar Köztársaság területén tanúsított piaci magatartására.
219. A Tpvt. 11.§ (1) bekezdése szerint tilos a vállalkozások közötti megállapodás és összehangolt magatartás, valamint a vállalkozások társadalmi szervezetének, a köztestületnek, az egyesülésnek és más hasonló szervezetnek a döntése (a továbbiakban együtt: megállapodás), amely a gazdasági verseny megakadályozását, korlátozását vagy torzítását célozza, vagy ilyen hatást fejthet, illetve fejt ki. A (2) bekezdés szerint ez a tilalom vonatkozik különösen a) a vételi vagy az eladási árak, valamint az egyéb üzleti feltételek közvetlen vagy közvetett meghatározására, b) az előállítás, a forgalmazás, a műszaki fejlesztés vagy a befektetés korlátozására vagy ellenőrzés alatt tartására, c) a beszerzési források felosztására, illetve a közülük való választás lehetőségének korlátozására, valamint a fogyasztók meghatározott körének valamely áru beszerzéséből történő kizárására, d) a piac felosztására, az értékesítésből való kizárásra, az értékesítési lehetséges közötti választás korlátozására, e) a versenytársak közötti, a versenyeztetéssel kapcsolatos összejátszásra.
220. A Tpvt. 13. § (1) bekezdése szerint nem esik a tilalom alá a megállapodás, ha csekély jelentőségű. A (2) bekezdés értelmében akkor csekély jelentőségű a megállapodás, ha a megállapodást kötő feleknek és az azoktól nem független vállalkozásoknak az együttes részesedése az érintett piacon a tíz százalékot nem haladja meg. Nem lehet azonban csekély jelentőségű az a megállapodás, mely
- a) a vételi vagy az eladási árak versenytársak közötti közvetlen vagy közvetett meghatározására, vagy
 - b) a piac versenytársak által történő felosztására vonatkozik.
221. A Tpvt. 77. § (1) bekezdésének d) pontja szerint – egyebek mellett – az eljáró versenytanács határozatában megállapíthatja a magatartás törvénybe ütközését.
222. A Tpvt. 78.§ (1) bekezdése értelmében a versenytanács bírságot szabhat ki azzal szemben, aki a Tpvt. rendelkezéseit megsérti. A bírság összege legfeljebb a vállalkozás előző üzleti évben elért nettó árbevételének tíz százaléka lehet. A (2) bekezdés szerint a bírság összegét az eset összes körülményeire – így különösen a jogsérelem súlyára, a jogsértő állapot időtartamára, a jogsértéssel elért előnyre, a jogsértő felek piaci helyzetére, a magatartás felróhatóságára, az eljárást segítő együttműködő magatartására, a törvénybe ütköző magatartás ismételt tanúsítására - tekintettel kell meghatározni. A jogsérelem súlyát különösen a gazdasági verseny

veszélyeztetettségének foka, a fogyasztói érdekek sérelmének köre, kiterjedtsége alapozhatja meg.

223. A Tpv. 36. § (6) bekezdés szerint a GVH elnöke a Versenytanács elnökével együttesen a GVH jogalkalmazási gyakorlatának alapjait ismertető közleményt adhat ki, melynek kötelező ereje nincs, rendeltetése a jogalkalmazás kiszámíthatóságának növelése. E felhatalmazás alapján jelent meg az antitröszt ügyekben alkalmazott bírságszámításról szóló 2/2003. számú közlemény⁵.
224. Az 1957. évi IV. törvény (Áe.) meghatározott rendelkezéseit kiegészítő jelleggel kell alkalmazni a Tpv. eltérő rendelkezése hiányában (Tpv. 44. §).
225. Ezek közé tartozik:
- a képviseletről szóló Áe. 18. §,
 - a közigazgatási szerv ügyfél-értesítési kötelezettsége tanúmeghallgatásról (Áe. 25. §), és
 - a tanúmeghallgatásról szóló Áe. 29. § - 30. §.
226. A Tpv. 81. § szerint az ügyfél a vizsgálati eljárás szabálytalanságát a szabálytalannak tartott intézkedéstől számított három napon belül írásban kifogásolhatja. A kifogás figyelmen kívül hagyását az eljáró versenytanács az eljárást befejező határozatában köteles indokolni.

VI.

A Versenytanács döntése

1. Az érintett piac

227. Elvileg valamely versenyjogilag értékelhető magatartás sohasem önmagában, hanem egy adott földrajzi területen lévő ésszerűen helyettesítő árukkal való kapcsolatát figyelembevéve minősíthető, amelyet a Tpv. 14. §-a az érintett piac fogalmával határoz meg.
228. A Versenytanács szerint – összhangban a Bizottság érintett piacról kiadott Közleményével⁶ (továbbiakban: Közlemény) – a piac meghatározásának alapvető célja mind a termékek, mind a földrajzi dimenziójában, hogy azonosítsa a vállalkozás azon tényleges versenytársait, amelyek képesek korlátozni a megállapodásban érintett vállalkozások magatartását, és megakadályozni azokat abban, hogy a tényleges verseny kényszerítő erejétől függetlenül viselkedjenek. Ez az a szemszög, amelyből a piac meghatározása lehetővé teszi többek között a piaci részesedések kiszámítását. Az érintett piac – tekintettel a vizsgált megállapodás tárgyára (Tpv. 14. § (1) bekezdés) a 2001-ben és 2002-ben Budapest közigazgatási területén – szükségszerűen közbeszerzés keretében – út- és műtárgy felújítási tevékenység értékesítése, ahol az Önkormányzat a megrendelő-fogyasztó, az egyes építő vállalkozások pedig az eladók. E piac eladói oldalán nem szerepelt valamennyi országosan építőipari tevékenységgel foglalkozó vállalkozás. Az Önkormányzat megbízásának elnyeréséért folyó

⁵ A Közlemény határozati melléklet (5), amelyet azonban nem kézbesít az ügyfeleknek a Versenytanács, mert a tárgyaláson rendelkezésükre bocsátotta, azon túlmenően, hogy az eljárás alá vont vállalkozások korábbi versenyhivatali eljárások érintettjeként már ismerik, illetve a GVH internetes honlapján mindenki számára hozzáférhető.

⁶ Commission Notice on the definition of the relevant market for the purposes of Community competition law, (Official Journal C 372 on 9/12/1997)

versenyben csak azok a vállalkozások vehettek részt potenciálisan, amelyek erre vonatkozó alkalmasságukat – ideértve közreműködőiket is – tudták, akarták igazolni, figyelemmel arra, hogy az illetén munkálatok megrendelésére a főváros területén az Önkormányzatnak lehetett fedezete, s a meghirdetett munkák értéke is eleve megrostálta az elvileg szóba jöhető építőipari cégeket. A megállapodásokhoz vezető találkozókön sem több száz vállalkozás vett részt, hanem csak néhány, nem véletlenül található utalás a „körön belüli” vállalkozókra. A megbeszéléseken részt vevő, érintett vállalkozások tudatában voltak annak, hogy kikkel célszerű egyeztetést folytatniuk. A vizsgált egyeztetések versenyjogi megítéléséhez a helyettesíthetőség – és ezáltal az érintett piac további pontosítása – szükségtelen volt, mert a piacfelosztó jelleg miatt a csekély jelentőség nem foghatott helyt (Tpvt. 13. § (2) bekezdés).

229. A Versenytanács kiszámította az érintett piaci részesedéseket a tényleges pályázati részvételek figyelembevételével azáltal, hogy a 2001. és 2002. évi önkormányzati pályázati értéket (kerekítve 11.700.000.000.- Ft) alapulvéve meghatározta, hogy abból az eljárás alá vontak és egyéb vállalkozások hány százalékban részesedtek nyertesként. A kínálati helyettesíthetőség szempontjának figyelembevétele ezen nem változtatott volna lényegesen, hiszen ezeken a pályázatokon a nyereséssel való induló vállalkozások köre az eljárás alá vontak köréhez képest nem lehetett számottevően szélesebb.
230. A marasztalt vállalkozások, melyek 2004. évi nettó árbevételük alapján jelenleg is a legnagyobbak az országos piacon, súlyukhoz igazodóan részesedtek nyertesként az Önkormányzat által 2001-2002-ben meghirdetett pályázati megrendelésekből:

Strabag	26 %
Hídépítő	26 %
Betonút	10 %
Egút	10 %
Hídtechnika	9 %
Mélyépítő	5 %
Mota	4 %
Swietelsky	2 %
Alterra	1 %
Betonplasztika	1 %
Egyéb	6 %

A %-osan meghatározott részesedés alapját a határozat 6. számú melléklete mutatja.

2. A versenyjogellenes magatartás

231. A versenykorlátozó magatartások törvényi formáit (Tpvt. 11. § (1) bekezdés) a megállapodás fogalom fogja össze, amelyen belül önállóan is szerepel a megállapodás, valamint az összehangolt magatartás és a döntés szóhasználat. A megállapodás kifejezés megegyezés jelentésű, ami versenyjogilag kölcsönös akaratlagos magatartást feltételez, s szükséges, de egyben elegendő is versenyjogi értelemben megállapodás létrejöttéhez, továbbá az egyes magatartásformák versenyjogi következménye azonos.
232. Míg a megállapodás valamely versenykorlátozó magatartás formája, addig annak példálódzóan felsorolt tiltott tartalmát a (2) bekezdés rögzíti. Mivel az (1) bekezdés a megállapodási tilalom versenyjogi indokait, a tiltott magatartás lehetséges versenykövetkezményeit is részletezi, a törvényben nevesített tilalmazott magatartás esetén (Tpvt. 11. § (2) bekezdés a)–h) pont) a jogsértés megállapíthatóságához nem is kell bizonyítani, hogy a nevesített tiltott magatartásnak van-e vagy lehet-e

- versenykövetkezménye, mert a törvényi nevesítésből az következik, hogy a törvény eleve feltételezte hátrányos versenykövetkezmények bekövetkezhetőségét.
233. A Versenytanács nem vitatja, hogy az együttműködés önmagában nem tiltott, a gazdasági hatékonyságot elősegítő ésszerű vállalkozói magatartás, de versenyjogilag rendeltetésellenessé válik, ha a Tpvt. 11. §-t sérti.
234. Törvényileg nevesítetten tiltott a piacfelosztás, amely jelen esetben a nyertes vállalkozás pályázatbeadás előtti meghatározásában és bizonyos vállalkozások alvállalkozói munkával való ellátásában („alapelv: körön belüli alvállalkozók”) nyilvánult meg.
235. Ez a piacfelosztás (Tpvt. 11. § (2) bekezdés d) pont) közvetve az árakat is érintette (a. pont), mert a piacfelosztásban részes versenytársak az árversenyben sem voltak érdekeltek, ami a kiíró, végső soron az adófizetők hátrányára a magasabb árak irányába hathatott. Amennyiben a verseny – jelen esetben a közbeszerzési korlátok között – versenyjogszerű, az elvégzendő munkának olcsóbbnak, jobb minőségűnek kell lennie, mint ennek hiányában, mert azt a verseny kikényszeríti.
236. A hivatalt terhelte a jogsértés, nevezetesen a tiltott megállapodások bizonyítása, amelyeket a felek kifejezett, illetve ráutaló magatartással kötöttek.
237. Mivel az eljárás alá vont vállalkozások egyöntetűen állították, hogy tőlük független külső körülmények – értve ezalatt a konzorciumi és az alvállalkozói munka keresését, az erre való ajánlkozást –, mint a piac szükségszerűsége okozta kizárólag magatartásuk versenyjogellenes látszatát, ezen állítás bizonyítási terhét viszont ők viselik.
238. A Versenytanácsnak a döntéshozatalhoz a bizonyítékok rendelkezésre álltak, illetve bizonyítási eljárást maga is folytatott, s a bizonyítékokat egyenként és összességükben értékelte az Áe. 26. § (4) bekezdése szerinti eljárása során. Ennek eredményeként a jogsértést kétféleképpen is megállapíthatónak tartotta, a Tpvt. 11. § (2) bekezdés a), d), e) pontjának, avagy az e) pont olyan jellegű sérelmével, amely piacfelosztó, árversenyt korlátozó tartalma miatt csekély jelentőségű nem lehet.
239. A bizonyítékértékelés során a Versenytanács nem hagyatkozhatott a személyes előadásokra, tanúvallomásokra, minthogy a nyilatkozók nem tudtak vagy nem akartak a találkozóról részleteiben nyilatkozni. Ezekből a Versenytanács az ismételt meghallgatásokat szükségtelennek tartotta, függetlenül attól, hogy a korábbi meghallgatásokról a többi ügyfél szabályszerűen értesített volt-e vagy sem, illetve az ismételt meghallgatásra vonatkozó bizonyítási indítvány mennyire volt konkrét. V. Á. ismételt meghallgatásától sem várt az eljárást előbbre vivő eredményt, hiszen a vizsgálat a 60. számú jegyzőkönyvben V. Á.-ot a sajátjaként azonosított feljegyzéseivel hosszan szembesítette.
240. Nem fogadható el több eljárás alá vont képviselője (Mélyépítő – V. Á., Strabag – V. Cs., Hídépítő – Zs. A. és F. L.) által is segítségül hívott érvelés, miszerint ők ugyan részt vettek a megbeszélésen, azonban saját cégükre nézve nem nyilatkoztak „kívánságaikról”, kapacitásaikról. Ha ugyanis egy vállalkozás – még ha passzívan is – részt vesz a vállalkozások azon megbeszélésein, amelyek tárgya piacfelosztás, és hivatalosan nem határolódik el az eseményektől, azt a látszatot kelti, hogy a találkozókon történekekkel ráutaló magatartással egyetért, és azzal összhangban cselekszik a jövőben.
241. A Betonút (P.) azon állítása sem lehet valós, hogy voltak olyan megbeszélések, amelyeken a felek a saját kapacitásaikról beszéltek, de konkrét beruházásokat, kívánságokat nem érintettek. Nehezen képzelhető el, hogy egy cég úgy beszél a kapacitásairól, hogy közben nem nyilatkozik arról, hogy mely munka vagy beruházás

- mekkora lekötöttséget eredményez, és tulajdonképpen mi az, amit még elvállalna azért, hogy teljes kihasználtsággal működhessen.
242. Többen azzal érveltek, hogy az egyes munkák során egyébként eleve sejthető, hogy mely cég indulhat esélyesként az aszfalt-keverőtelepe elhelyezkedése, nagysága és specializálódása és a piac oligopolisztikus jellege miatt. A felsorolt tényezők közül azonban egyetlen egy sem nyújthatott olyan támpontot, mely alapján az eljárás alá vont vállalkozások akármelyike képes lett volna kitalálni, vagy köztudott lett volna a piacon, hogy adott beruházást melyik társaság fogja megnyerni.
243. A Strabag (V. Cs.) például maga állította, hogy aluljáró építés esetén négy cég, nevezetesen a Hídépítő, a Máv-Hídépítő, Mota és az Alterra jöhet számításba. Ennek ellenére a Mélyépítős feljegyzésekben pl. az M-5 gyalogos aluljáró (2001. május 23.) mellett mégis csak a Mota neve szerepel.
244. Az aszfalt-keverőtelepnek a beruházás helyszínéhez való közelsége minden bizonnyal jó pozícióba hozhatja a pályázót, azonban a képviselői nyilatkozatokból egyértelműen megállapítható, hogy ez csak egy szempont lehetett a sok közül, és nem a meghatározó.
245. Több eljárás alá vont nyilatkozott úgy, hogy egyáltalán nem akadályozza a pályázat benyújtását, ha a keverőtelep relatíve messzebb található a beruházástól. Így pl. a Swietelsky (J. Cs.) a Dunakeszin lévő telepről egész Budapestet, valamint a tatabányai és székesfehérvári telepről az ezekhez közelebb eső kerületeket, a Mota (L. A.) a Százhalombattán lévő telepről valamennyi számára érdekes munkát, az Egút akár 100 km-es körzetben elérhetőnek tartotta.
246. Az írásbeli bizonyítékok szemléltetik a bizonyítás apró elemeit, amelyek összességükben, összefüggésben más elemekkel, megállapodási rendszert alkotnak. Ideértendők a 2002. évben tanúsított jogellenes egyéb megállapodások, amelyek versenyjogi következményeit a hivatal már korábbi eljárásaiban levonta. 2001-2002. évben a versenyjogellenes megállapodás, ha bizonyíthatóan üzletpolitika nem is, de széleskörű gyakorlat volt az országban, függetlenül a kiíró személyétől. Az írásbeli bizonyítékok a jogsértés bizonyítására alkalmasak voltak annak ellenére, hogy a 6. számú irat egyes részeit figyelmen kívül kellett hagyni, s bizonytalan, hogy a 45-49. számú iratok megbeszélésekre utaló jelölései a megbeszélésekről egyidejűleg vagy utólag készültek.
247. Éppen ezért az eljárásban döntő volt a csak A. E. jelöléseit feltüntető 6. számú és V. Á. 45-49. számig terjedő feljegyzései, mint írásbeli bizonyítékok, amelyek objektíven, szépités nélkül utaltak a megállapodásra. Ezen azt kell érteni, hogy az alkalmazott jelölések, amelyeket a Versenytanács többszörösen és más-más megvilágításból elemzett, csak úgy voltak értelmezhetők, hogy azok a pályázatok nyertesét tüntették fel.
248. A Versenytanács a teljesség kedvéért jegyzi meg, hogy a versenyjogellenes megállapodások létét nemcsak a nyertesek jelölése igazolja, hanem további megállapodásrészletek is („akarja–nem akarja, nem adjuk be, 2. helyen adjuk be, elégedett”).
249. Az eljárás alá vontak a beruházásokat általában még a pályázat kiírása előtt megbeszélték, majd a kiírást követően, sőt, néhol az eredményhirdetés után is újra szóba hozták. Az egymásutánosság mutatja, hogy az eljárás alá vontak között folyamatos kapcsolattartás állt fenn, és a megbeszélések, tárgyalások során a 2001-2002-ben esedékes egyes beruházásokat együtt, közös elhatározásból következetesen átgondolták, megvitatták.
250. A bizonyítékok szerint a megbeszéléseken nem mindig ugyanaz a társaság, illetve nem ugyanazon képviselő vett részt. Ez azonban nem menti fel a megbeszéléseken éppen

részt nem vevő társaságot a jogsértés alól, mivel nemcsak az egyes megbeszélések testesítik meg a jogsértő magatartást, hanem az egyes megbeszélések tartalmi azonossága és egymásutánisága, a fővárosi kiírt beruházások piacának egymás közötti felosztásának szándéka.

251. Egyetlen eljárás alá vont vállalkozás nem cáfolta hitelt érdemlően az írásbeli bizonyítékokkal szemben a találkozókat, a résztvevőket feltüntető bejegyzések valóságát. Ennek hiányában a Versenytanács ügyelt arra, hogy olyan vállalkozás jogsértését, amely az értékelés alapjául szolgáló írásbeli bizonyítékok szerint egy találkozón sem vett részt (Hídtechnika, Betonplasztika), illetve résztvett ugyan, de nem részesedett az Önkormányzat pályázati munkáiból, s az indulástól való távolmaradása háttérben versenyjogellenes magatartás nem volt igazolható (Vegyépszer), a jogsértést ne állapítsa meg.
252. Megjegyzendő, hogy a megbeszéléseken résztvevő személyek munkahelyi beosztása, a részvétel hivatkozott személyes indoka a jogsértés megállapítása szempontjából közömbös, mert a feljegyzésekből levonhatóan csak az a lényeg, hogy a találkozók résztvevői egymás képviselői jogát nem vizsgálták, egymást a cégek megbízottainak fogadták el, nyugtázva a munkahelyváltozásokat. Ezen túlmenően a Versenytanács rögzíti, hogy életszerűen, jelenlétet feltüntető névsorba csak az kerül be, akinek megjelenését a listát felállító személy a találkozó érdeme szempontjából fontosnak tartja. Ezen megállapítások tükrében a Versenytanács közömbösnek tartotta a hivatkozott munkáltatói változásokat, amellet, hogy például L. esetleges figyelmen kívül hagyása esetén sem maradt a Betonút találkozói képviselő nélkül, hiszen P. T. is ott volt a találkozón 2002. január 24-én.
253. A feljegyzésekben pontosan felsorolt személyeken túl – mivel nem mindegyik feljegyzés tartalmazza a résztvevők névsorát – logikus a következtetés, hogy azok a cégek, amelyeknek a neve megjelent az egyes beruházások mellett, képviselve voltak a megbeszéléseken. Mivel az eljárás alá vontak gazdasági érdekeit érintették a megbeszélések, ezeket az érdekeket csakis maguk a cégek képviselhetik.
254. A Versenytanács kizárta az esélylatolgatás lehetőségét, mert meghatározott alvállalkozói szerep csak meghatározott fővállalkozóhoz viszonyítva értelmezhető, s nem általános jelleggel, konkrét személyi és tárgyi meghatározás nélkül. Vagyis a versenytársak széles körében, különböző közbeszerzési pályázatokkal kapcsolatos munkapartner keresése versenyjogszerűtlen, mert mindenképpen fel kell merülnie – üzleti titok akár alkalmi cseréje nélkül is – a nyertes kilétének.
255. Végezetül, latolgatásokról egyébként is akkor lehetne beszélni, ha az adott beruházás mellett nem egy, hanem valamennyi, a munkára jó eséllyel induló és alkalmas cég neve felsorolásra került volna.
256. A nyertes személyét a Versenytanács szerint a 2001-2002. évi pályázatokkal érintett munkák szokványos jellege miatt sem lehetett előre tudni, mert a munkák bármelyik eljárás alá vont vállalkozás által elvégezhetőek voltak, ezért az egyedi alkalmasság egyébként nem vitatható jelentőségét és emiatt a nyertes személyének előretippelését a munkák ilyen jellege csökkentette. A budapesti munkavégzés viszonylag kis helyre tömörülése miatt az egyes munkákhoz kötődő és vállalkozásonként nyilvánvaló eltérő szállítási költségekből, kapacitásból sem lehetett a nyertes személyére következtetni, mert a megrendelési hiányos piacon az a törvényszerű, hogy a vállalkozások piaconmaradásuk érdekében a lehető legkedvezőbb ajánlatot tegyék. Bár az eljárás tárgyát nem képezte, de figyelemre méltó tény, hogy 2004-ben a Betonút nyerte az Önkormányzat útépítési pályázatainak elsősorú többségét.
257. A Versenytanács táblázatosan összefogott és a kétféle írásbeli bizonyítékkal kiegészült értékeléséből nemcsak a jogellenes megállapodások sora vonható le, hanem az eljárás

alá vonta piaci szükségszerűségekre való bizonyítatlan általános hivatkozás alaptalansága is.

258. Az írásbeli bizonyítékok, ezen belül is a 6. számú irat szinte teljes skálájában tartalmazták a 2001-2002. évi várható felújítási munkákat, amelyeket széles körben tárgyaltak. Mivel a jelölések a nyertesekre vonatkoztak, a konzorciumi, alvállalkozói tárgyalásokra való hivatkozás azt nyomatékosítja, hogy a nyertes személyében való megállapodást az alvállalkozói tárgyalásokkal erősítették.
259. A Versenytanács szerint a találkozók csupa potenciális fővállalkozó között zajlottak, s el sem határolható, hogy konkrétan melyik pályázatban ki vállalt volna konzorciumi-alvállalkozói szerepet, s erre ki ajánlkozott. Az elhatárolásra maguk az eljárás alá vont vállalkozások sem tettek kísérletet, hanem figyelmen kívül hagyták, hogy konzorciumi társ csak másik tárhoz, az alvállalkozói közreműködés csak konkrét fővállalkozóhoz képest kap értelmet.
260. A hivatkozott konzorciumi, alvállalkozói tárgyalásoknak nem volt a pályázatokban sem tettenérhető megnyilvánulása, hiszen az eljárás alá vont vállalkozások megkerülték a kiírói akaratot. A Versenytanács nem vitatja, hogy nem tartozik hatáskörébe az eljárás alá vontak esetleges Kbt. sértése, ugyanakkor a Kbt. előírta alvállalkozó jelölési kötelezettségükkel sem védekezhetnek, mert olyan előírásra hivatkoznak, amit maguk sem tartottak be.
261. Az eljárás alá vonta védekezést tovább gyengítette a Motánál fellelt alvállalkozói ajánlattétel, amely a Versenytanács számára az életszerű, egy-egy munkára és a vállalkozások egymással, de külön-külön folytatott, nem kifogásolható együttműködését szemléltette, ellentétben az írásbeli bizonyítékokból megállapított széleskörű tárgyalásokkal, amelyek a versenyjogellenes összejátszást bizonyították.
262. Összegezve: a marasztalt eljárás alá vont vállalkozások a 2001-2002. évi önkormányzati út- és műtárgy felújítási munkákat széles tárgyi és személyi körben vitatták meg a nyertesek saját maguk közötti kikerülése érdekében.
263. Ha pedig – feltéve – valóban munkapartneret kerestek a széleskörű tárgyalásokon az csupán a nyertes kiválasztásának önmagában is rendeltetésellenes és ezért versenyjogellenes eszközcselekménye volt.

3. A bírság kiszabása

264. Ahogy a Versenytanács az előzetes álláspontban kilátásba helyezte, de azt meghaladóan további közzétételi kötelezettsége jogszabály szerint nem volt (Tpvt. 73. §), a bírságkiszabást a Tpvt. 78. § és a törvényi szempontokat számszerűsítő módon értékelő közlemény, mint bírságszámítási segédlet segítségével határozta meg. A 2/2003. számú közlemény szerint a releváns forgalom szokásosan a jogsértéssel érintett piacról származó bevétellel azonos, amely eljárás alá vontanként leolvasható a határozat 6. számú mellékletéből, üzleti titkot nem tartalmaz, miután a közzétett pályázati eredmények alapján készült.
265. A Versenytanács súlyosító körülményként értékelte a kőkemény kartell magatartás tanúsítását közbeszerzési pályázaton azzal, hogy a kiíró érdekei, azaz a fogyasztói érdekek sérültek, mert a piacfelosztás folytán az árban sem versenyeztek az eljárás alá vont vállalkozások. További súlyosító körülmény volt, hogy, bár a Versenytanács 2001-2002-ben számos pályázati magatartás versenyjogellenességét állapította meg, ideértve az ugyanezen években tanúsított további versenykorlátozó magatartásokat, amelyeket a hivatal más eljárásokban már marasztalt, egységes, folyamatos, továbbá ismétlődő kartellező magatartást nem állapított meg, de arra a meggyőződésre jutott,

- hogy a versenyjogellenes megállapodások létrejötte 2001-2002-ben széleskörű gyakorlat volt az országos út- és műtárgyépítési piacon.
266. Egyik eljárás alá vont vállalkozást sem nyilvánította szervezőnek, erre vonatkozó adat hiányában. Önmagában a találkozók helyszíne, illetve a találkozók személyi levezetése erre elég indokot nem adott.
267. A Versenytanács enyhítő körülményként semmiféle a versenyhatósággal együttműködő magatartást nem tudott figyelembevenni, mert az tartalmilag csak arra terjedt ki, hogy az ügyfelek olyan eljárási magatartást tanúsítottak, amelynek hiányában a rosszhiszemű eljárásvitel miatt rendbírsággal lettek volna sújthatók (Tpvt. 61. §).
268. Nyilvánvalóan nem lehetett enyhítő körülmény a jogsértés tanúsítása után 3 évvel felállított belső ügynek számító magatartási szabályzat, hiszen szerepe a jövőre nézve lehet, de nem orvosolja az elkövetett magatartást.
269. A bírság kiszabásánál a Versenytanács figyelembevette, hogy az eljárás alá vontak szolgáltatása közpénz terhére, alapvető fogyasztói szükségletet elégített ki, a jogsértést nem is tudták ellensúlyozni, nem volt adat kiszolgáltatott szerepükre, illetve szankcióval való fenyegetettségükre sem.
270. A kiszabott bírságösszeg minden eljárás alá vont esetében a Tpvt. 78. § (1) bekezdésében meghatározott törvényi maximum alatt maradt.
271. Mindezek alapján a Versenytanács mindegyik marasztalt eljárás alá vont vállalkozás vonatkozásában 60 pontot határozott meg, amelyből 25 a verseny veszélyeztetettsége, a jogsértés piaci hatása 20 pont, amelyen belül az érintett vállalkozások együttes piaci súlya 10 pont, a tovagyrűző hatás 10 pont. Viszonyulás a jogsértéshez 10 pont, azon belül a szerep 5 pont és a felróhatóság 5 pont. Egyéb szempontként került értékelésre a közpénzek érintettsége (5 pont).

4. Eljárási kérdések

272. Az eljárás alá vont vállalkozások nyilatkozataikban folyamatosan a védekezési jogukat érintő eljárási cselekményeket kifogásolták, amelyeket vizsgálati kifogás formájában is megfogalmaztak.
273. Az e jellegű védekezések egy része a hivatal korábbi, velük szemben azonos tárgyban lefolytatott eljárásokból ismert, amelyekre a Versenytanács határozataiban részletesen kitért. A Versenytanács ezért ezeket az elutasító tartalmú határozati érveit nem ismétli meg, csak jelzésszerűen utal vissza a jelenleg bírói felülvizsgálat alatt álló határozata megfelelő részeire⁷.
- A Római Egyezmény megsértésének kifogásolása
(Vj-27/2003. számú határozat 54-56. oldal)
 - A hivatal iratbirtokbavételének kifogásolása
(Vj-27/2003. számú határozat 59-60. oldal)
 - Az alapjogok sérelme
(Vj-27/2003. számú határozat 61-62. oldal)
 - Nyilatkozattételi határidő
(Vj-27/2003. számú határozat 67. oldal)
274. A Versenytanács azokkal az eljárás jogszerűségét kifogásoló nyilatkozatokkal foglalkozik érdemben, melyek csak a jelen eljárást érintik.

⁷ A határozat ügyfeleknek is megküldött melléklete (7. számú).

275. Az eljárást indító, illetve kiterjesztő határozat körülményes megfogalmazása ellenére, aggály nélkül akként volt értelmezhető, hogy az az Önkormányzat 2001-ben és 2002-ben meghirdetett út- és hídépítési-felújítási beruházásainak mindegyikére vonatkozott és 2002-re nézve kiegészült a Vegyépszer jogsértésének vélelmezésével.
276. Ehhez képest a bizonyítási eljárás során a jogsértéssel érintett pályázatok száma fokozatosan csökkent, még a Versenytanács eljárása alatt is.
277. Sérelemre az adna okot, ha az eljárásba a hivatal eljárással nem érintett pályázatokat is bevont volna a vizsgálatba a védekezési jog biztosítása nélkül.
278. Az ügyfelek a Versenytanáccsal egyezően értelmezték az eljárás tárgyát, s okszerűen maguk sem foglalkoztak olyan pályázati részvétellel, amely jogszerűtlenségére bizonyíték nem volt.
279. A Betonút vizsgálati kifogását elkésztetten terjesztette elő, ezért a Versenytanács érdemben nemcsak ezért, hanem azért sem foglalkozott vele, mert felvetéseire a választ a Versenytanács már megadta korábban (Vj-27/2003. számú határozat 60. oldal 291., 292. pont).
280. Ellenben a Versenytanács egyetértett az eljárás alá vonti azon kifogásokkal, amelyekben sérelmezték L. F. tanúkenti meghallgatásával összefüggő szabályszerű értesítések hiányát, amiértis a tanúvallomást a bizonyítékok értékeléséből kizárta. Ennek okán azonban szükségtelenné vált a vallomástétellel kapcsolatosan felvetett további eljárási kifogásokban való állásfoglalás.
281. A Versenytanács hivatalból mellőzte S. Sz. és U. L. törvényes képviselői minőségben megtett előadásait, mivel a nyilatkozat megtételekor nem voltak az Alterra törvényes képviselői, s ennek folytán csak tanúként lettek volna meghallgathatók a jelen eljárásban.
282. A Versenytanács ehelyütt is megjegyzi, hogy ismételt, szabályszerű meghallgatásuktól az eljárást érdemben előrevívő eredményt nem várt, ezért meghallgatásukat mellőzte.
283. A Mota L. A. 2004. október 5-i meghallgatásakor helyesen jelezte, hogy az ügyféli minőséggel a cég rendelkezik. Ebből azonban nem következik, hogy kifejezetten a törvényes képviselőnek (a tanúnak) címzett kérdésekre a cég jogi képviselője nyilatkozhat.

5. A jogorvoslati jog

284. Az e határozat elleni Tpv. szerinti jogorvoslati jogot a 83. § biztosítja az eljárás alá vont vállalkozások számára.

Budapest, 2005. szeptember hó 16.